

Inleiding

De gemeente heeft de afgelopen jaren nadrukkelijk een regierol gekregen binnen het jeugdbeleid. Om deze vorm te geven is in het collegeprogramma 1998-2002¹ opgenomen dat een nota jeugd- en jongerenwerk zal worden opgesteld in overleg met de jongeren, waarin onder meer aandacht zal worden besteed aan de mogelijkheid van de jeugd om zich te uiten in de eigen cultuur, ontmoetingsplaatsen voor jongeren, ongeoorloofd schoolverzuim e.d.

Gemeentelijke rol

De rol die de gemeente vervult in het jeugdbeleid is de laatste jaren veranderd van een ondersteunende rol naar een regierol. De volgende ontwikkelingen hebben hiertoe geleid:

- De bestuurlijke rol van de overheid is veranderd. De overheid zoekt naar andere vormen van sturing en communicatie. Een belangrijke gezichtspunt daarbij is dat de gemeente beseft dat de uitvoering van beleid een draagvlak in de samenleving vereist. Daarom is zij op zoek naar een meer communicatieve bestuursstijl en een grotere betrokkenheid van maatschappelijke organisaties bij het beleid.
- Het beleidsterrein van het totale jeugdbeleid is eveneens ingrijpend veranderd. Het jeugdbeleid hield zich in het verleden voornamelijk bezig met jeugdwelzijn en vrijetijdsbesteding. Door decentralisatie heeft de gemeente echter mede een rol gekregen op meer terreinen die voor jongeren van belang zijn zoals jeugdgezondheidszorg, kinderopvang en de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Recent is daar ook de verantwoordelijkheid voor een lokaal onderwijsbeleid bij gekomen. Door de toename van taken op beleidsterreinen die voor jeugdigen van belang zijn is het uit oogpunt van doelgerichtheid noodzakelijk om een samenhangend, integraal, jeugdbeleid te ontwikkelen.
- De landelijke overheid heeft de regierol binnen het lokaal preventief jeugdbeleid expliciet opgedragen aan de gemeenten. Dit met als doel om de samenwerking tussen relevante sectoren als onderwijs, eerstelijnsgezondheidszorg, collectieve preventie volksgezondheid, jeugdwelzijnswerk, arbeidsvoorziening, politie en sociale dienst te versterken om zodoende een vroegtijdige uitval van jongeren te voorkomen².

Vormgeving

De vormgeving en invulling van de regierol in het jeugdbeleid is niet eenvoudig. Het jeugdveld is namelijk zeer complex en wat betreft reikwijdte zeer uitgebreid. Het omvat grote delen van de sectoren zorg, educatie, recreatie en arbeid. Op deze terreinen zijn veel instellingen actief, ieder met hun eigen werkterrein, deskundigheid en cultuur. Nagenoeg elke werksoort heeft zijn eigen regelgeving en financiering. De gemeente heeft op sommige instellingen veel, op andere werkgebieden en instellingen weinig invloed. In deze nota wordt achtereenvolgens ingegaan op de diverse werkgebieden, waarbij uit het oogpunt van een integrale aanpak tevens aandacht wordt besteed aan die terreinen waarop de gemeente weinig of geen directe invloed heeft.

Participatie

Gemeentelijk jeugdbeleid kan alleen maar succesvol zijn als dit in samenwerking met de doelgroep, de jeugdige inwoners van onze gemeente, wordt opgesteld en uitgevoerd. Wij hebben dan ook de jeugd uitdrukkelijk betrokken bij de voorbereiding van deze nota en zullen dit bij de uitvoering ook blijven doen.

Deze keuze biedt kansen om door een goede samenwerking daadwerkelijk de gewenste resultaten te bereiken. Een wisselende groepssamenstelling en interesses kunnen het echter moeilijker maken om voor langere termijn afspraken te maken over de medewerking van jongeren aan de instandhouding van voorzieningen.

¹ Collegeprogramma 1999-2002, Gemeente Voerendaal, 31 augustus 1998

² Regie in de Jeugdzorg, regeringsstandpunt, 1994

Dynamiek

Het bovenstaande brengt tevens met zich mee dat het jeugdbeleid niet statisch kan en mag zijn, maar dynamisch moet inspringen op gewijzigde situaties. Vandaar dat gekozen is voor een integrale en dynamische benadering van het jeugdbeleid door het aanreiken van “bouwstenen”. Samen met alle organisaties die met de jeugd werken en vooral met de jeugd zelf zal het jeugdbeleid de komende jaren concreet vorm moeten krijgen. Alleen middels het gezamenlijk plaatsen van de bouwstenen op een fundament van samenwerking is het mogelijk om een goed en effectief jeugdbeleid te voeren.

In het kader van deze gezamenlijke aanpak is op 28 mei 1999 een startconferentie jeugdbeleid georganiseerd. Deze conferentie is, naast diverse onderzoeken onder de doelgroep en organisaties die met jeugd werken, basis geweest voor deze nota. Daarnaast is aan betrokkenen middels een inspraakprocedure (augustus 2000 tot en met januari 2001) uitgebreid de mogelijkheid gegeven om hun mening kenbaar te maken over de concept nota, hetgeen geleid heeft tot aanpassingen en toevoegingen van de nota op onderdelen. Het verslag van deze inspraak is als bijlage bij deze nota gevoegd.

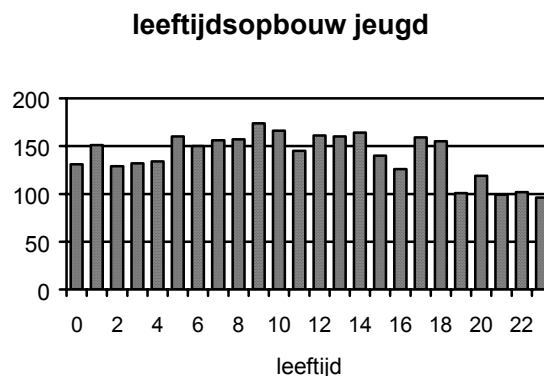
1. Huidige situatie

1.1 Doelgroep

De doelgroep jeugd kan worden onderverdeeld in:

- Zuigelingen, peuters en kleuters (0 tot en met 4 jaar).
- Basisschoolleeftijd (5-12 jaar).
- Jongeren en adolescenten (13 tot en met 17 jaar).
- Jong volwassenen (18-23 jaar).

In totaliteit behoren per 1 januari 2000 3.375 inwoners van de gemeente Voerendaal tot de doelgroep. De leeftijdsopbouw is aangegeven in de grafiek hiernaast³. Het merendeel van de doelgroep woont in een volledig gezin: ongeveer 15% behoort tot een eenoudergezin.

In het algemeen is voor de hierboven genoemde groepen een ander gemeentelijk beleid nodig. Zo zijn problemen en wensen sterk afhankelijk van de leeftijd van de jongere. In deze nota wordt dan ook telkens expliciet aangegeven voor welke doelgroep het aanbod bedoeld is.

1.2 Beleid

Jeugdbeleid is uiteraard geen nieuw beleidsterrein. Al vele jaren initieert en ondersteunt de gemeente activiteiten voor jeugdigen, in het bijzonder middels beschikbaarstelling van accommodaties en verlening van subsidie. De plaatselijke verenigingen verzorgen een breed scala aan activiteiten ten behoeve van de Voerendaalse jeugd. Wat echter tot nu ontbreekt is een integrale benadering van het gemeentelijk jeugdbeleid, waarbij de gemeente aangeeft welke doelen zij stelt en op welke wijze zij deze, gezamenlijk met andere partijen, wil bereiken.

1.3 Gemeentelijke uitgaven

De huidige gemeentelijke uitgaven specifiek ten behoeve van de Voerendaalse jeugd bedragen f 3.177.000 (€ 1.441.660) per jaar⁴. Deze kosten zijn als volgt over de diverse werksoorten verdeeld:

werksoort	jaarlijkse kosten		aantal jeugd	kosten per lid	
	f	€		f	€
Basisonderwijs	1.089.000	494.167	1.230	885	402
Sport	703.000	319.007	1.836	383	174
Kinderopvang	460.000	208.739	226	1.796	815
Bibliotheek	282.000	127.966	1.255	225	102
Jeugdgezondheidszorg	165.000	74.874	2.718	61	28
Leerlingenvervoer	160.000	72.605	62	2.581	1.171
Amateuristische kunstbeoefening	100.000	45.378	376	266	121
Jeugd- en jongerenwerk	83.000	37.664	435	191	87
Speeltuinen	73.000	33.126	2.718	27	12
Maatschappelijk werk	26.000	11.798	19	1.368	621
Overig	36.000	16.363	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal/gemiddeld	3.177.000	1.441.660	2.718	1.169	530

³ Gemeentelijke Basis Administratie Gemeente Voerendaal: gegevens per 1 januari 2000.

⁴ Niveau 2001: gegevens betreffen jeugd t/m 18 jaar: exacte info over jeugd ouder dan 18 jaar is niet beschikbaar.

Tegenover deze uitgaven staat slechts een doeluitkeringen van het rijk voor kinderopvang ad f 165.027 (€ 74.886). De overige uitgaven worden bekostigd uit de algemene uitkering van het gemeentefonds.

1.4 Sterkte / zwakte analyse

Gesteld kan worden dat het aanbod van voorzieningen en activiteiten voor kinderen van 0 tot en met 12 jaar in de gemeente Voerendaal zowel wat betreft kwaliteit als wat betreft omvang en variatie van het aanbod in het algemeen goed is. Dit laat onverlet dat de afstemming tussen activiteiten op onderdelen kan worden verbeterd.

Voor jeugdigen van 12 tot 18 jaar is het aanbod relatief beperkt. Dit wordt echter in het algemeen gecompenseerd door de grote mobiliteit van deze jongeren. Hierdoor kan men eenvoudig gebruik maken van voorzieningen in onder andere Heerlen, die niet passen in de schaalgrootte van Voerendaal (uitgaansgelegenheden, jeugdhulpverlening, voortgezet onderwijs e.d.) Op deze voorzieningen heeft de gemeente weinig of geen invloed.

Een groot gedeelte van de jeugd is actief binnen het plaatselijk verenigingsleven dat door gemotiveerde vrijwilligers wordt verzorgd. Sterke kant hiervan is de sociale gebondenheid aan de woonkern. Doordat vrijwilligers echter steeds minder bereid zijn om zich langdurig of op vaste tijden te binden schuilt hierin tevens een gevaar voor de continuïteit. En voor zover vrijwilligers het wel willen en kunnen, vindt een grote groep het moeilijk om te werken met oudere jeugd⁵.

Door de relatief kleine schaalgrootte van de gemeente is sprake van een overzichtelijk aanbod en korte en directe lijnen. Hierdoor is in het algemeen sprake van een goede samenwerking tussen organisaties.

Voor wat betreft onderwijs worden in het algemeen geen echte achterstandenesignaleerd. Dit laat onverlet dat individuele jongeren soms problemen hebben met het vinden van hun weg door onderwijsland. Hiervoor zijn op de persoon toegespitste trajecten nodig. Het betreft hier, gelukkig, slechts een gering aantal Voerendaalse jongeren. Jaarlijks betreft het enkele (± 5) gevallen.

Het aanbod van deze trajecten wordt, gelet op de benodigde schaalgrootte, in het algemeen regionaal geregeld. Dit laat onverlet dat er voldoende mogelijkheden moeten zijn om trajecten in te kopen. Het niet aanwezig zijn van onderwijsachterstanden op grote schaal brengt met zich mee dat we van het rijk geen extra middelen krijgen voor de uitvoering van gemeentelijk onderwijs(achterstanden) beleid. Het voeren van gemeentelijk beleid in dezen is dan ook een expliciete keuze die uit eigen middelen bekostigd dient te worden.

---

⁵ Bron: enquête onder plaatselijke verenigingen in kader opstellen nota jeugdbeleid, Voerendaal 1999.

2. Ontwikkelingen

De verantwoordelijkheid voor het totale jeugdbeleid is verdeeld over de diverse bestuurslagen. Zo is de rijksoverheid in eerste instantie verantwoordelijk voor het inkomensbeleid (vaststelling minimum jeugdloon, kinderbijslag), de financiering van het onderwijs (excl. huisvesting), voor de kinderscherming en voor justitiële aangelegenheden. De provincie is aansluitend daarop verantwoordelijk voor de jeugdhulpverlening. De gemeente tenslotte dient, zoals geschetst in de inleiding, zorg te dragen voor een preventief jeugdbeleid. Maar jeugdbeleid is meer dan alleen preventief beleid. Vandaar dat voor de opstelling van deze nota gekozen is voor het formuleren van een integraal jeugdbeleid, waarin onder meer opgenomen het gemeentelijk onderwijsbeleid, sociaal-cultureel beleid e.d.

2.1 Landelijk beleid

Zoals reeds opgemerkt in de inleiding heeft de rijksoverheid de regierol binnen het lokaal preventief jeugdbeleid expliciet opgedragen aan de gemeenten. Doel hiervan is de samenwerking tussen relevante sectoren als onderwijs, eerstelijnsgezondheidszorg, collectieve preventie volksgezondheid, jeugdwelzijnswerk, arbeidsvoorziening, politie en sociale dienst te versterken om zodoende een vroegtijdige uitval van jongeren te voorkomen.

De rijksoverheid stimuleert de betrokkenheid van jeugd bij de voorbereiding en uitvoering van jeugdbeleid. In dit kader heeft men de afgelopen jaren een "Nationaal Jeugddebat" georganiseerd. In dit debat discussiëren verantwoordelijke ministers en staatssecretarissen rechtstreeks met jongeren. De conclusies van dit debat worden vervolgens voorgelegd aan gemeenten en andere betrokken organisaties. Waar relevant wordt hierop verderop in deze nota bij de respectieve onderdelen nader teruggekomen.

Onlangs zijn door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk aanvullende afspraken gemaakt over jeugdbeleid. Deze afspraken⁶ betreffen het gezamenlijk voeren van een effectiever en doelmatiger beleid voor jeugd van 0 tot 6 jaar. Overeengekomen is dat alle gemeenten een netwerk tot stand brengen dat er op is gericht de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen op sociaal, cognitief en lichamelijk terrein te optimaliseren. Dit omdat gebleken is dat ontsporen van jeugdigen op latere leeftijd veelal zijn oorzaak vindt in deze leeftijd⁷. Daarbij blijkt dat een vroegtijdige adequate aanpak goede resultaten oplevert. Activiteiten die hiervoor ingezet kunnen worden zijn onder meer voorschoolse educatie en –taalstimulering. Omdat hiervoor geen extra rijksmiddelen worden ontvangen zullen, bij een keuze voor deze activiteiten, middelen moeten worden vrijgemaakt (zie ook par. 1.4).

In overleg tussen de genoemde partijen zijn vijf criteria opgesteld voor een gezamenlijk jeugdbeleid, te weten:

- a. Samen met de jeugd: de jeugd betrekken bij het maken van beleid.
- b. Balans in jeugdbeleid: jeugdbeleid richt zich niet alleen op de aanpak van problemen maar ook op het voorkomen van deze problemen.
- c. Extra aandacht voor risico's: om problemen op latere leeftijd te voorkomen of te beperken, is het belangrijk om kinderen al op jonge leeftijd en dichtbij huis adequate zorg en ondersteuning te geven.
- d. De vraag centraal: bepalend voor het voorzieningenpatroon zijn de vragen en wensen van kinderen en jongeren.
- e. Toegevoegde waarde van projecten: vernieuwingen krijgen vaak gestalte in (tijdelijke) projecten. De onderlinge afstemming tussen deze projecten, maar ook de aansluiting op het bestaande beleid verdient meer aandacht.

⁶ Jeugdbeleid in Ba(la)ns. Rijk, IPO en VNG, december 1999

⁷ Jeugd en Gezin II, Ministerie van Justitie, juni 1997

2.2 Provinciaal beleid

De provincie is op basis van de Wet op de Jeugdhulpverlening, zoals hierboven genoemd, verantwoordelijk voor de planning en financiering van de jeugdhulpverlening. Als planningsinstrument is hiervoor in 1998 voor zowel Noord- als Zuid Limburg een Regiovisie Jeugdzorg opgesteld. Hierin is ingegaan op de verwachte vraag naar jeugdzorg, de gewenste afstemming tussen het aanbod van de jeugdhulpverlening met dat van andere werksoorten als jeugdbescherming, jeugdgezondheidszorg en voorzieningen voor licht verstandelijk gehandicapte jeugdigen. Ook de intentie om de toegang tot de jeugdzorg inhoudelijk en organisatorisch eenduidig vorm te geven is opgenomen in de regiovisie.

Het provinciebestuur van Limburg heeft een beleidsplan⁸ opgesteld voor de jeugdhulpverlening in de komende jaren. Hoofdzaken in dit beleidsplan zijn onder meer:

- a. Inhoudelijke vernieuwing van het aanbod en als onderdeel daarvan het terugdringen van de capaciteitsproblematiek.
- b. Realisatie van één regionale toegang tot de jeugdzorg: het Bureau Jeugdzorg. Dit ter uitvoering van het ter zake vastgelegde rijksbeleid⁹.
- c. Organisatorische bundeling van het aanbod jeugdhulpverlening in multifunctionele regionale organisaties.
- d. Ontwikkeling en implementatie van zorgprogramma's en kwaliteitszorg.
- e. Versterking van de cliëntenparticipatie.
- f. Een adequaat accommodatiebeleid.

In de provincie Limburg zijn in 1999 twee Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (A.M.K.) in het leven geroepen. Deze meldpunten zullen worden gekoppeld aan de Bureaus Jeugdzorg.

2.3 Demografische ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen voor wat betreft de ontwikkeling van het aantal kinderen en jongeren zijn moeilijk met enige zekerheid te voorspellen. Aspecten als sociaal-economische ontwikkelingen en gevoelens van veiligheid van (potentiële) ouders blijken een grote invloed te hebben op het geboortecijfer.

Dit laat onverlet dat er modellen zijn ontwikkeld om op basis van wel meetbare en voorspelbare factoren prognoses op te stellen. Zo werd voor de prognose van de behoefte aan huisvesting voor basisonderwijs het zgn. Probo¹⁰ programma gebruikt. Op andere beleidsterreinen wordt door het rijk veelal de Primos prognose gebruikt. Beide algemene modellen laten voor onze gemeente voor de komende jaren (tot ± 2002/2003) een lichte stijging zien van het aantal jeugdigen en daarna een duidelijke daling. Voor de prognose voor de huisvestingsbehoefte van onderwijs wordt sinds kort een nieuwe systematiek¹¹ gebruikt, die meer rekening houdt met specifiek lokale situaties. De resultaten van deze nieuwe prognose zijn momenteel echter nog niet beschikbaar. Deze zijn naar verwachting eind 2001 beschikbaar.

Gelet op de onzekerheden ter zake is het dan ook weinig zinvol om hiermee bij de formulering van het gemeentelijk beleid expliciet rekening te houden met de beschikbare prognoses. Vooral nog wordt er van uitgegaan dat het aantal jeugdigen de komende jaren niet substantieel zal wijzigen.

2.4 Maatschappelijke ontwikkelingen

De moderne samenleving stelt nieuwe en hogere eisen aan de jeugd en aan de omgeving waarin zij opgroeit. Jeugdigen en hun opvoeders zien zich geconfronteerd met nieuwe mogelijkheden en uitdagingen, maar ook met nieuwe risico's. Jeugd groeit op in een complexe en dynamische maatschappij. Er is welvaart, liberalisering van waarden en normen en ongekende informatie- en communicatiemogelijkheden.

⁸ Voorontwerp Beleidsplan Jeugdhulpverlening 2001-2003/Jaarplan 2001; Gedeputeerde Staten van Limburg; april 2000

⁹ Meerjarenafspraken toegangsfuncties Bureaus Jeugdzorg.; Den Haag; april 1999

¹⁰ PROgnose BasisOnderwijs

¹¹ op basis van Programma van Eisen voor leerlingprognoses, Vereniging van Nederlandse gemeenten, 1999

Vaste kaders in gezin, relaties, werk en maatschappelijk leven vervagen. Van een samenleving waarin gehoorzaamheid een belangrijke deugd en opvoedingswaarde was, zijn we onderweg naar een samenleving waarin eigen initiatief wordt verwacht. Deze ontwikkeling biedt kansen aan de jeugd, maar brengt ook nieuwe risico's met zich mee, in het bijzonder voor kwetsbare jeugd. In dit kader wordt veel belang gehecht aan sociale sturing. Deze zorgt er voor dat jeugdigen deel blijven uitmaken van de maatschappij en zich mede verantwoordelijk voelen voor het goed functioneren hiervan. Mede hierdoor kan geweld en criminaliteit veelal worden voorkomen.

De sociale sturing is naar onze mening in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de ouders. Maar ook school, kinderopvang en omgeving (buurt, verenigingen etc.) hebben hierin een belangrijke taak. In de thuissituatie is het van belang dat sprake is van een emotioneel stabiele basis waar affectie, aandacht en respect belangrijke ingrediënten zijn. Dit staat in de praktijk onder druk doordat het uitgavenpatroon van een gemiddeld jong gezin tegenwoordig vaak meerdere inkomens vereist, waardoor ouders minder in staat zijn hun verantwoordelijkheid waar te maken. In de praktijk wordt de rol van de ouders vaak deels overgenomen dan wel aangevuld door professionele kinderopvang, school, familie of bekenden. Met name leveren binnen de kinderopvang en school een belangrijke bijdrage in de sociale ontwikkeling van de kinderen (omgang met leeftijdgenoten).

De bovenstaande ontwikkelingen bepalen het leven van alle jongeren in de thuissituatie, de opleiding, het werk en de vrije tijd. Hoewel veel jongeren hun weg wel zullen vinden, is de kans aanwezig dat de genoemde ontwikkelingen zullen resulteren in een tweedeling tussen jeugd die het wel, en jeugd die het niet redt. Verwacht wordt dat de tweede groep in het bijzonder uit de lagere sociale klasse afkomstig zal zijn¹². De maatschappelijke positie van jeugd die in een achterstand opgroeit vraagt dan ook extra aandacht.

Een aspect dat de laatste jaren kan worden geconstateerd is de toenemende jeugdcriminaliteit, veelal in de vorm van vandalisme. Ofschoon de gemeente Voerendaal hiermee gelukkig nog maar beperkt wordt geconfronteerd is deze tendens ook hier bespeurbaar.

---

¹² Jeugd en Gezin II, Ministerie van Justitie, juni 1997.

3. Beleidskader

3.1 Algemeen

Jeugdbeleid is voor een belangrijk deel preventief van aard. Het kenmerkt zich door lange termijn doelstellingen. Daarnaast zijn resultaten vaak moeilijk te meten en al helemaal moeilijk terug te voeren op specifieke maatregelen. Concrete resultaten op korte termijn zijn dan ook niet te verwachten. Gelet op de in het vorig hoofdstuk genoemde ontwikkelingen is het echter van belang om waar mogelijk en wenselijk zodanige voorwaarden te scheppen en initiatieven te stimuleren en te ondersteunen, dat jeugdigen zich op een goede wijze kunnen ontwikkelen.

3.2 Visie

Essentieel bij de ontwikkeling van jeugdbeleid is het formuleren van een visie op jeugd en op jeugdbeleid. Het gaat hierbij om *wat* we willen, met *wie* we dat willen vormgeven en *hoe* we een en ander willen concretiseren. Hierbij zijn de volgende drie benaderingen mogelijk:

- *Ontwikkelingsgericht*
Waar willen we naar toe en wat hebben jeugdigen daarvoor nodig? Welke kansen kunnen we bieden ?
- *Risico- of consolidatiegericht*
Wat willen we behouden en hoe kunnen we jeugdigen motiveren hieraan mee te werken ?
- *Probleem- of saneringsgericht*
Wat willen we niet meer hebben, waar willen we vanaf en welk gedrag van jeugdigen willen we aanpakken?

Geconstateerd moet worden dat in Voerendaal nog weinig of geen echte problemen met (gedrag van) jeugdigen aan de orde van de dag zijn, met uitzondering van overlast op informele hangplekken en op bepaalde locaties met enige regelmaat uitgaansvandalisme. Een voornamelijk probleem- of risicogerichte aanpak is voorsnog dan ook weinig zinvol. Dit laat onverlet dat de aanpak van overlast deel uit dient te maken van het jeugdbeleid.

Het Voerendaalse jeugdbeleid dient naar onze mening voornamelijk ontwikkelingsgericht te zijn. Dit betekent dat het beleid ondersteunend moet zijn aan de ontwikkeling van jeugdigen tot volwassenen, die goed functioneren in de lokale samenleving. Hierbij zijn aspecten als opleiding, gezondheid, vrijetijdsbesteding en sociaal gedrag van essentieel belang. De meeste activiteiten binnen het gemeentelijk beleid zullen dan ook preventief moeten zijn. Dit laat onverlet dat ook curatieve activiteiten nodig zijn, wanneer (individuele) jongeren uit de boot (dreigen te) vallen.

Volwassenen hebben vaak de neiging om (het gedrag van) jongeren vanuit een negatief gezichtspunt te bekijken en in het bijzonder kritiek te leveren op dat wat niet goed gaat. Dit beeld wordt vaak bevestigd door berichtgeving in de media die uitgebreid aandacht besteden aan een enkele en incidentele negatieve gebeurtenis, terwijl een veel groter aantal positieve initiatieven van jongeren de pers in het algemeen niet halen. Hierdoor ontstaat vaak onterecht een negatieve beeldvorming over groepen jongeren. Het is daarentegen van belang om te kijken naar zaken die wel goed gaan en om jongeren hiervoor waar mogelijk positief te belonen door b.v. medewerking te verlenen aan uitvoering van hun wensen voor realisatie of verdere uitbouw van een ontmoetingsplaats.

Uitgangspunt bij de uitvoering van het gemeentelijk jeugdbeleid is om datgene wat lokaal kan ook daadwerkelijk lokaal vorm te geven. Voor een deel zal echter samenwerking nodig zijn met andere gemeenten in Parkstad Limburg, onder meer op het gebied van jeugdhulpverlening, aanpak van voortijdige schooluitval e.d.

3.3 Functie van de gemeente

Aan de gemeente wordt in eerste instantie de functie van regisseur toegekend. Maar de gemeente is daarnaast veelal ook financier en regelgever. Hierbij heeft de gemeente veelal een vangnetfunctie. De regiefunctie van de gemeente is echter niet eenvoudig waar te maken. De gemeente kan niet optreden als centrale organisatie die dwingend doelen kan opleggen. Dit omdat, zoals reeds in de inleiding opgemerkt, binnen het jeugdbeleid veel organisaties werkbaar zijn die niet of slechts ten dele onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen c.q. door de gemeente gesubsidieerd worden. Zelfs ook al zou dit wel zo zijn, dan nog is het alleen mogelijk resultaten te boeken wanneer alle partijen het belang van gezamenlijke acties onderkennen en van harte bereid zijn hieraan medewerking te verlenen. De gemeentelijke rol is dan wel die van regisseur, maar deze zal in het bijzonder waargemaakt moeten worden middels het aanspreken en motiveren van lokale en regionale organisaties om jeugdbeleid gezamenlijk aan te pakken.

3.4 Uitgangspunten en randvoorwaarden

Ten aanzien van het jeugdbeleid worden de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden geformuleerd.

- Lokaal jeugdbeleid moet zich naar onze mening richten op alle jeugd en niet alleen op dat kleine deel dat problemen heeft of veroorzaakt. Het gaat om het vergroten van kansen en mogelijkheden van alle kinderen en jongeren.
- Een gevarieerd basisaanbod voor alle jeugdigen, afgestemd op hun behoefte, is de basis van het lokaal jeugdbeleid. Hierbij wordt gedacht aan peuterspeelzalen, kinderopvang, scholen, buitenschoolse opvang, jeugd- en jongerenwerk, sociaal-cultureel werk, sportvoorzieningen, politie, jeugdgezondheidszorg, vrijwilligersorganisaties, buurtverenigingen, bibliotheken etc.
- De vraag c.q. behoefte van de jeugd en hun ouders c.q. begeleiders staan centraal. Met andere woorden: streven naar een vraaggericht aanbod van activiteiten.
- Kinderen en jongeren worden gezien als gelijkwaardige gesprekspartners. Hiertoe dienen participatie, eigen initiatief en eigen verantwoordelijkheid van jeugd te worden gestimuleerd. Participatie is noodzakelijk omdat dat een investering is in de toekomst en voorbereiding op volwassenheid. Betrekken van de jeugd bij formulering en uitvoering van het beleid is dan ook noodzakelijk.
- Jeugdbeleid dient integraal en sectoroverschrijdend te zijn.
- Lokaal jeugdbeleid vraagt een regisserende rol van de gemeente. Er moet immers een samenhangend aanbod worden gerealiseerd. Dit vereist afstemming tussen voorzieningen onderling en tussen jeugd en voorzieningen.
- De gemeentelijke taak is in eerste instantie randvoorwaardenscheppend, waarbij de concrete uitvoering zoveel mogelijk plaatsvindt door (particuliere) organisaties. Daar waar deze belangrijke taken niet oppakken, zal worden overwogen deze zelf uit te voeren.

3.5 Participatie

In de vorige paragraaf is reeds aangegeven dat jeugdigen worden gezien als volwaardige gesprekspartners. Zowel de Voerendaalse jeugd als organisaties die met jeugd werken zijn dan ook uitgebreid betrokken bij de voorbereiding van deze nota. Enerzijds middels diverse enquêtes, waarin eenieder zijn wensen en knelpunten kenbaar kon maken. Anderzijds middels een startconferentie jeugdbeleid en diverse overlegsituaties over specifieke problemen.

Op 28 mei 1999 is in de Borenburg een startconferentie jeugdbeleid georganiseerd. Aan de hand van de resultaten van de onderzoeken is over een 8-tal onderwerpen gediscussieerd. In totaliteit werd deelgenomen door 115 personen. De startconferentie is afgesloten met het formuleren van conclusies en aanbevelingen. Deze zijn opgenomen bij de behandeling van de respectieve onderwerpen¹³. Na de startconferentie heeft nog diverse keren separaat overleg plaatsgevonden met de zogenaamde hangplek jeugd. Bij dit overleg zijn in totaal zo'n 60 jongeren betrokken. Het is nadrukkelijk de bedoeling de Voerendaalse jeugd ook in de toekomst nauw te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van het gemeentelijk jeugdbeleid. Op de wijze waarop wordt verderop in deze nota teruggekomen.

¹³ Tevens integraal opgenomen in bijlage 7

4. Zorg

Tot de werkerterreinen van de (jeugd-)zorg worden binnen deze nota gerekend:

- Jeugdgezondheidszorg, uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst (GGD).
- Jeugdhulpverlening, onder te verdelen in ambulante- en intramurale¹⁴ hulpverlening.
- Alcohol- en drugshulpverlening.
- Geestelijke gezondheidszorg.
- Jeugdbescherming.

Een aantal van deze werksoorten richt zich specifiek op jeugdigen. Werksoorten als alcohol- en drugshulpverlening en geestelijke gezondheidszorg niet, maar merken jeugdigen in het algemeen wel aan als een belangrijke doelgroep. In de volgende paragrafen wordt achtereenvolgens op de genoemde werksoorten ingegaan.

4.1 Jeugdgezondheidszorg

De gezondheid van de jeugd in Nederland is redelijk tot goed. De zuigelingensterfte in ons land behoort tot de laagste van de wereld. Daarentegen blijkt dat langdurige aandoeningen (astma, migraine e.d.) steeds vaker voorkomen. Ongezond gedrag (roken, drugs- en alcoholgebruik) van jongeren neemt de laatste jaren duidelijk toe¹⁵.

De consultatiebureaus van de voormalige kruisorganisaties zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de gezondheidszorg voor 0- tot 4-jarigen. Deze activiteiten, in onze gemeente verzorgd door de Stichting Thuiszorg Oostelijk Zuid Limburg, worden momenteel gefinancierd met middelen uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Deze middelen worden per 1 januari 2002 gedecentraliseerd naar de gemeenten, waarmee de gemeenten verantwoordelijk worden voor de gehele jeugdgezondheidszorg. Een en ander zal in regionaal verband worden opgepakt.

De Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid¹⁶ verplicht gemeenten tot de instandhouding van een Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst (G.G.D.). Deze dienst is verantwoordelijk voor onder meer de jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding gezondheidsvoorlichting en –opvoeding en tandzorg. In het belang van de gezondheid van jongeren is het van groot belang om ziektes en handicaps vroegtijdig te onderkennen. Dit vereist een goede jeugdgezondheidszorg die problemen tijdig signaleert.

De jeugdgezondheidszorg heeft tot doel het behouden, bewaken en bevorderen van de gezondheid, groei en ontwikkeling van jeugdigen van 0 tot 18 jaar. Hiertoe worden onder meer de volgende activiteiten verricht:

- *Vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen*
Dit omvat het in een vroeg tijdig opsporen van eventuele ziektes en handicaps. Hierbij spelen de consultatiebureaus mede een zeer belangrijke rol. Bijzondere activiteiten in dit kader zijn het regionetwerk leerlingbegeleiding, jeugdpsychologisch onderzoek en kortdurende psychologische begeleiding, risicoleerlingenzorg en zorgdragen voor adequate hulp op deze gebieden.
- *Gezondheidsvoorlichting en –opvoeding*
Doel hiervan is het bevorderen, instandhouden of herstellen van de gezondheid door voorlichtingsbijeenkomsten, het aanbieden van les- en informatiemateriaal aan individuen en groepen. Voorbeeld hiervan is het project mondpreventie.

¹⁴ intramuraal: opname in een instelling (b.v. ziekenhuis, tehuis)

¹⁵ Gezondheidsmonitor, Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst O.Z.L.

¹⁶ Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 1990

- **Periodiek geneeskundig onderzoek**
Alle kinderen worden op de leeftijd van 5-, 9- en 13 jaar onderzocht. Dit geschiedt in nauwe samenwerking met de scholen. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar lichamelijke problemen maar ook naar psychosociale problemen.
- **Epidemiologisch onderzoek**
Dit omvat het onderzoeken en in kaart brengen van de gezondheidssituatie van de bevolking, zodat tijdig maatregelen kunnen worden genomen om in te grijpen bij specifieke gezondheidsrisico's.
- **Infectieziektebestrijding**
De gemeente is wettelijk verplicht een vaccinatieprogramma uit te voeren tegen besmettelijke ziekten en infecties te bestrijden van seksueel overdraagbare aandoeningen w.o. AIDS. De vaccinatiegraad van de Voerendaalse kinderen is hoog (1998: vaccinatie Difterie, Tetanus en Polio 100%, vaccinatie Bof, Mazelen en Rodehond 98%). Daarnaast vindt er op basis van meldingen uit het veld (b.v. huisartsen en scholen) adequate bestrijding plaats van infectieziekten door een actief opsporingsbeleid en worden indien nodig maatregelen getroffen.

De G.G.D. heeft op basis van haar contacten met Voerendaalse jongeren bij de periodieke geneeskundige onderzoeken een gezondheidsprofiel opgesteld¹⁷. Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste conclusies.

Signalering preventieve onderzoeken	5 jaar	9 jaar	13 jaar	Totaal	Regio
Afwijking lichamelijke kenmerken	80,5%	62,1%	57,0%	66,5%	66,9%
Beperkingen lichamelijke functies	17,4%	6,2%	9,3%	10,9%	14,5%
Cariës	0,8%	1,7%	0,0%	0,8%	3,5%
Gebit niet gesaneerd	0,5%	0,0%	0,0%	0,2%	0,7%
Psychosociale problemen	48,2%	21,0%	13,8%	27,7%	29,9%
Onder behandeling huisarts/specialist	22,0%	27,5%	15,0%	22,1%	25,0%
Behandeling psychosociale problematiek	1,3%	0,0%	3,5%	1,3%	1,3%
Overgewicht	3,5%	15,8%	11,5%	10,1%	11,9%
Nooit/zelden sporten	6,2%	0,8%	1,2%	2,5%	5,3%
Nooit/zelden ontbijten	6,1%	0,0%	4,6%	3,7%	5,9%

Uit de preventieve onderzoeken op 5-, 9- en 13-jarige leeftijd blijkt dat de gezondheid van de Voerendaalse jeugd over het gehele gebied beter is dan het regionaal gemiddelde. In het bijzonder voor wat betreft beperking van lichamelijke functies, cariës en het sporten scoort Voerendaal substantieel beter dan het gemiddelde. Dit geldt ook voor de geconstateerde ontwikkelingsproblemen.

Ontwikkelingsproblemen jeugd	Lichamelijk	Psychosociaal	Intellectueel	Totaal	Regio
Twijfelachtige ontwikkeling	6,2%	6,4%	2,7%	5,1%	7,3%
Onvoldoende ontwikkeling	0,2%	0,3%	0,0%	0,2%	0,5%

Geconcludeerd wordt dat op het gebied van gezondheid de Voerendaalse jeugd geen duidelijke achterstanden heeft. Er bestaat dan ook geen directe aanleiding om uit curatief oogpunt te nieuwe initiatieven te ontplooien. Dit laat onverlet dat:

- a. Het belang wordt onderkend van een goede monitoring van de gezondheid van de Voerendaalse jeugdigen om in voorkomende gevallen tijdig actie te kunnen ondernemen. Onder monitoring wordt verstaan het systematisch in kaart brengen, registreren en volgen van de gezondheidstoestand en daarbinnen optredende gezondheidsverschillen. De GGD is voornemens de komende

¹⁷ Gezondheidsprofiel jeugd Voerendaal, Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst O.Z.L., afd. jeugdgezondheidszorg, 2000.

- jaren hierbij bijzonder aandacht¹⁸ te geven aan onder meer psychosociale problematiek bij kinderen en jeugdigen.
- b. Preventieprojecten die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd worden gecontinueerd b.v. op het gebied van roken, alcohol en drugs.
  - c. participatie van de jeugdarts aan bespreking van risicoleerlingen op de basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs wordt gecontinueerd.

Bouwsteen 1: Continuering en verdieping monitoring gezondheid jeugdigen door de GGD toegespitst op de Voerendaalse situatie.

Bouwsteen 2: In regionaal verband continuering preventieprojecten GGD op scholen voor voortgezet onderwijs.

4.2 Jeugdhulpverlening

Jeugdhulpverlening wordt gedefinieerd als “de activiteiten die gericht zijn op het bij jeugdigen voorkomen, verminderen op opheffen van problemen of stoornissen van lichamelijke, geestelijke, sociale of pedagogische aard die hun ontwikkeling naar volwassenheid ongunstig kunnen beïnvloeden”. De jeugdhulpverlening behoort tot de verantwoordelijkheid van de provincie en omvat een uitgebreid en soms zeer specifiek aanbod van diverse instellingen voor ambulante jeugdhulpverlening, pleegzorg, semi-residentiële jeugdhulpverlening (dagbehandeling) en residentiële jeugdhulpverlening.

De jeugdhulpverlening wordt verleend op een drietal niveaus:

a. Primaire hulpverlening.

Hiertoe worden gerekend laagdrempelige voorzieningen als Jongeren Advies Centra, kindertelefoon, het Bureau Vertrouwensartsen en instellingen voor spel- en opvoedingsondersteuning.

b. Secundaire hulpverlening

Deze categorie omvat onder meer voorzieningen voor crisisopvang, observatiehuizen, tehuizen voor opvoeding en verzorging, gezinshuizen, centrales voor pleeggezinnen, pleegzorg, dagcentra voor schoolgaande jeugd, medische kindertehuizen en medische kleuterdagverblijven.

c. Tertiaire hulpverlening

Dit zijn zware voorzieningen als internaten voor jeugdigen met zware gedragsproblemen en tuchtscholen.

Door de verdeling van verantwoordelijkheden heeft de gemeente weinig directe invloed op de jeugdhulpverlening. Dat neemt niet weg dat de jeugdhulpverlening veel raakvlakken heeft met instellingen en voorzieningen die wel onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen. Zo functioneren peuterspeelzalen en kinderopvang vaak als “vindplaatsen” voor de jeugdhulpverlening. Zij signaleren problemen en schakelen de instellingen voor jeugdhulpverlening in. Om deze functie waar te maken is het van groot belang dat de genoemde voorzieningen beschikken over deskundig kader. Hierop wordt verderop in deze nota teruggekomen.

Op het gebied van de jeugdhulpverlening zijn in of ten behoeve van de regio Zuid Limburg de volgende instellingen werkzaam:

- Stichting Matrix (Heerlen).
- BJ Limburg (Heerlen).

¹⁸ Concept productbegroting 2001, GGD Oostelijk Zuid Limburg, april 2000

- Stichting Jeugdhulpverlening BGO.
- Stichting Opvoedingsondersteuning Zuid Limburg.
- Stichting Telefonische Hulpverlening (incl. kindertelefoon).
- Stichting Jeugdbescherming en Jeugdhulpverlening in Limburg (incl. pleegzorg).
- Stichting Jeugdzorg St. Joseph (Cadier en Keer).
- Stichting Maria Magdalena Brose Instituut (Sittard).

4.2.1 Ontwikkelingen

Sinds enkele jaren vindt een grondige herbezinning plaats op het functioneren en de herinrichting van de jeugdzorg in Nederland¹⁹. De regering streeft er hierbij naar om zoveel mogelijk een sluitende aanpak mogelijk te maken. Dit dient in het bijzonder te gebeuren door vernieuwing in de jeugdzorg. Gestreefd wordt hierbij naar een samenhangende benadering van de problemen van jeugdigen, zodat een maximaal resultaat wordt bereikt van de gezamenlijke inspanningen²⁰. Als eerste stap wordt gewerkt aan:

- één toegang tot de jeugdzorg per regio: de Bureaus Jeugdzorg
- de verbetering van de toegang tot de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling.

4.2.2 Regiovisie jeugdzorg

In samenwerking tussen provincie, gemeenten, zorgvragers en zorgaanbieders is de Regiovisie Jeugdzorg Zuid Limburg²¹ opgesteld. In deze regiovisie is door de genoemde partijen aangeduid dat zijn de komende jaren samen willen werken aan onder meer:

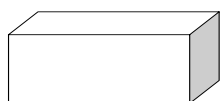
- a. Een betere afstemming en samenwerking binnen de jeugdzorg.
- b. Een vraaggestuurde jeugdzorg.
- c. Realisatie per regio van één toegang tot de jeugdzorg; het Bureau Jeugdzorg.
- d. Meer hulp in de eigen omgeving van jeugdige hulpvragers.
- e. Een betere afstemming tussen het jeugdzorgbeleid en het lokale gemeentelijke jeugdbeleid. Hierbij wordt voor wat betreft de Regio Parkstad Limburg gewezen op het belang van opvoedingsondersteuning en een betere afstemming tussen Pension Mijnzicht (voor zwervjongeren) en de jeugdhulpverlening.

4.2.3 Bureau Jeugdzorg

In Parkstad Limburg is inmiddels een Bureau Jeugdzorg in het leven geroepen. Dit bureau zal functioneren als toegangspoort voor de jeugdhulpverlening inclusief het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, jeugdbescherming, bijzonder jeugdwerk (BJ), jeugdreclassering en lichte ambulante hulp. De regionale bureaus Jeugdzorg zullen worden aangestuurd vanuit een provinciale organisatie.

Het Bureau Jeugdzorg zal in overleg met andere betrokken partijen in de diverse gemeenten al dan niet fysieke voorportalen realiseren. Het ligt in de lijn der verwachting dat met name in de verstedelijkte gemeenten een fysiek voorportaal wordt ingericht. In de overige gemeenten, waar onder Voerendaal, zullen afspraken worden gemaakt met eerstelijnsvoorzieningen als Algemeen Maatschappelijk Werk en jeugdgezondheidszorg in het kader van de doorverwijsfunctie.

De taak van de gemeente Voerendaal voor wat betreft het bovenstaande is relatief beperkt. Waar nodig en mogelijk zal afstemming worden gezocht tussen professionele organisaties die in onze gemeente met jeugd werken (kinderopvang, scholen) en de jeugdzorg. De gemeente zal hiervoor de nodige initiatieven nemen.

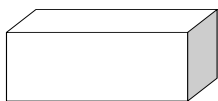

Bouwsteen 3: In regionaal verband medewerking verlenen aan de implementatie van het Bureau Jeugdzorg als centraal loket voor de jeugdzorg.

¹⁹ Regie in de jeugdzorg (juli 1994).

²⁰ Uitwerking Regeerakkoord Jeugdzorg: hoofdlijnen van een plan van aanpak 1999-2002 (december 1998).

²¹ Regiovisie Jeugdzorg Zuid-Limburg, Gedeputeerde Staten van Limburg, januari 1999

Bouwsteen 4: Verbeteren van de afstemming en samenwerking tussen jeugdzorg en lokale initiatieven voor jeugdbeleid.

4.2.4 Samenwerking

Het ligt in de bedoeling in de Regio Parkstad te komen tot een multifunctionele organisatie (MFO) voor zwaardere ambulante en residentiële jeugdhulpverlening. In dit kader zijn inmiddels voorbereidingen gestart om te komen tot een fusie van Matrix, Bijzonder Jeugdwerk en Stichting Jeugdhulpverlening BGO.

4.3 Alcohol- en drugshulpverlening

De ambulante verslavingszorg wordt in onze regio uitgevoerd door het Consultatiebureau voor Alcohol en andere Drugs (CAD). Het CAD Limburg, instituut voor verslavingszorg en gefinancierd door de centrumgemeente Heerlen, houdt zich bezig met de preventieve en ambulante behandeling van drugs-, alcohol-, medicijn- en gokverslaving. In het bijzonder de preventieactiviteiten zijn gericht op jongeren. Er zijn landelijke programma's ontwikkeld die aan middelbare scholen worden aangeboden. Een voorbeeld hiervan is het project "de gezonde school en genotmiddelen". Dit project richt zich op de bevordering van de gezondheid van leerlingen en onderwijsgegenden. Doelstelling is te bereiken dat leerlingen in staat zijn de risico's van genotmiddelen in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op hun eigen gezondheid en die van anderen.

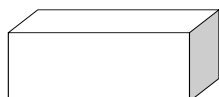
In regionaal verband wordt deelgenomen aan een monitoring van het gebruik van riskante genotmiddelen. Hoewel geen specifieke gegevens voor Voerendaal bekend zijn, geeft het CAD aan dat de regionale cijfers ook voor onze gemeente een betrouwbaar beeld geven. Uit dit onderzoek onder leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs blijkt het volgende gebruik van riskante genotmiddelen.

Gebruik riskante genotmiddelen			
Roken	30,0%	Slaapmiddelen	2,0%
Alcohol	50,0%	Kalmerende middelen	4,5%
Gokken	10,0%	Heroïne	1,0%
Hasj	14,0%	Cocaïne	3,0%
Amfetamine	4,5%	Paddo's	2,0%
XTC	3,0%		

Het aantal Voerendaalse jongeren dat als gevolg van een verslavingsproblematiek in behandeling is, is overigens gering. Dit wil echter niet zeggen dat ter zake geen sprake is van een al dan niet sluimerend probleem.

De mogelijkheden die de gemeente voor preventie heeft zijn relatief beperkt. Belangrijkste instrument is voorlichting over de risico's en gevolgen van roken, alcohol en drugs. Continuering van de door de GGD en het CAD aangeboden projecten aan scholen voor voortgezet onderwijs is hiervoor de meest aangewezen weg. Verder verdient het aanbeveling om door de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst c.q. het CAD een zelfde voorlichting aan te bieden aan het plaatselijk jeugdwerk voor 12-18 jarigen. Dit is een uitbreiding van het huidige aanbod. Een en ander kan in principe binnen de beschikbare reguliere middelen worden gerealiseerd. Doelstelling van de preventieve activiteiten is te voorkomen dat verslavingsgerelateerde problematiek ontstaat, in stand blijft, zich uitbreidt of zich herhaalt.

Naast de bovengenoemde activiteiten organiseert het CAD een cursus "Alcohol, drugs en opvoeding" voor ouders van kinderen 12 tot en met 17 jaar.

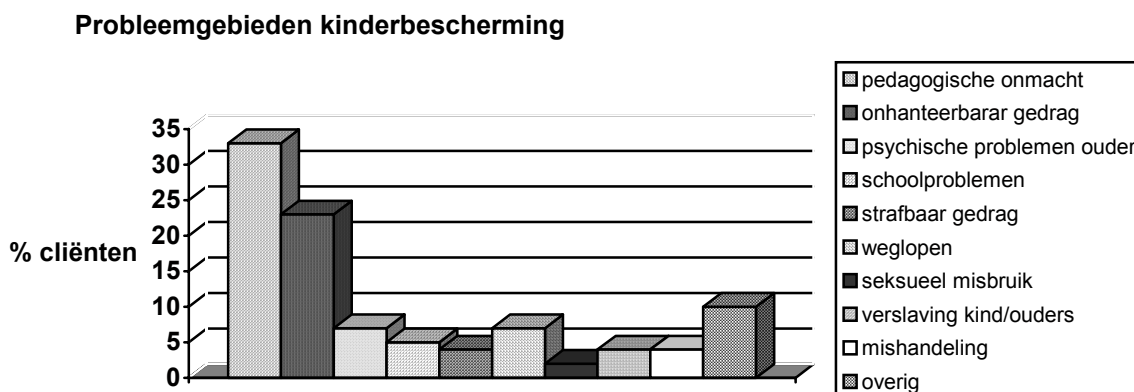
Bouwsteen 5: *Continuering van een aanbod van preventie- en voorlichtingsactiviteiten op het gebied van roken, alcohol en drugs aan scholen voor voortgezet onderwijs, als uitbreiding hiervan, aan het lokaal jeugdwerk.*

4.4 Geestelijke gezondheidszorg

Het Regionaal Instituut voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (RIAGG) verzorgt de geestelijke gezondheidszorg. Het RIAGG is een tussenvorm tussen de eerstelijnszorg (huisartsen, maatschappelijk werk) en de zogenaamde intramurale²² geestelijke gezondheidszorg (psychiatrische inrichtingen e.d.). Omdat het RIAGG wordt gefinancierd uit A.W.B.Z.²³-gelden hebben de gemeenten weinig of geen directie bemoeienis met deze instelling. Het aantal Voerendaalse jongeren dat in behandeling is bij het RIAGG is zeer gering.

4.5 Jeugdbescherming

De taak van de jeugdbescherming is het zorgdragen voor “een effectieve bescherming van minderjarigen van wie de fundamentele rechten op een gezonde en evenwichtige ontwikkeling en uitgroei naar zelfstandigheid ernstig wordt bedreigd”. Dit wordt door de Raad voor de Kinderbescherming vormgegeven door onderzoeken, advisering van de rechterlijke macht en justitie en het voeren van de regie bij reclassering van –jeugdigen. In Nederland komt jaarlijks 0,3% van de minderjarigen in aanraking met de kinderbescherming²⁴. Dit betreft de volgende problemen:

Ter zake zijn geen specifieke gegevens voor Voerendaal beschikbaar, maar in het algemeen wordt aangenomen dat de invloed van sociaal-economische factoren in dezen slechts gering is. Zodoende kan er van worden uitgegaan dat de betreffende problemen zich overeenkomstig in Voerendaal voordoen. Dit betekent dat jaarlijks enkele Voerendaalse kinderen zodanig worden geconfronteerd met de genoemde problemen dat ingrijpen noodzakelijk is. Een en ander zegt echter niets over hoeveel kinderen c.q. gezinnen in meer of minder beperkte mate te maken hebben met deze problemen. Voor de signalering hiervan heeft het maatschappelijk werk, thuiszorg, jeugdgezondheidszorg en overige hulpverleners in de zorgsector bijzondere aandacht.

²² intramuraal: residentiële, opgenomen in hulpverleningsinstelling.

²³ Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

²⁴ Bron: Raad voor de Kinderbescherming, 1998

5. Kinderopvang

Tot de kinderopvang worden gerekend:

- a. Hele- en halve dagopvang (0 tot 4 jarigen) in kinderdagverblijven.
- b. Peuterspeelzalen (2- en 3 jarigen).
- c. Buitenschoolse opvang (4 tot 12 jarigen).
- d. Gastouderopvang (0 tot 4 jarigen).

De kinderopvang vindt, met uitzondering van gastouderopvang, plaats in speciaal hiervoor ingerichte accommodaties. Deze accommodaties dienen te voldoen aan strenge richtlijnen²⁵ op het gebied van ruimte, hygiëne en personeel. De functie van kinderopvang is de afgelopen jaren geleidelijk veranderd van een voorziening waarmee de gemeente geen of nauwelijks bemoeienis had naar een basisvoorziening in de lokale gemeenschap.

De behoefte aan kinderopvang is sterk in ontwikkeling. Met name door de sociaal-economische ontwikkeling is het meer dan vroeger gebruikelijk dat beide ouders (betaald) werk verrichten. Dit stelt nieuwe eisen aan voorzieningen voor kinderopvang. Ouders moeten in staat worden gesteld om zorgtaken en arbeid zo te combineren, dat kinderen de gelegenheid krijgen zich optimaal te ontwikkelen en er geen pedagogisch vacuüm ontstaat. Dit betekent onder meer voldoende capaciteit en kwaliteit van voorzieningen als peuterspeelzalen, kinderopvang en buitenschoolse opvang. Daarnaast heeft de kinderopvang een belangrijke functie voor het (spelenderwijs) aanleren van sociale vaardigheden. Dit laatste aspect is in het bijzonder van toepassing bij peuterspeelzalen, die ook veel bezocht worden door kinderen waarvan niet beide ouders betaald werk verrichten. Gelet op het bovenstaande is het van belang dat de diverse varianten van kinderopvang waar mogelijk in voldoende mate beschikbaar zijn.

Bouwsteen 6: Beschikbaarheid van dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.

5.1 Huidige situatie

De kinderopvang in de gemeente Voerendaal omvat momenteel:

- Het Kinderdagverblijf Catootje in Voerendaal (met dependance in de voormalige openbare basisschool). In totaal 38 fulltime plaatsen.
- Buitenschoolse opvang in Voerendaal (20 fulltime plaatsen).
- Peuterspeelzalen in Voerendaal, Klimmen, Ubachsberg en Ransdaal.
- Gastouderopvang ten behoeve van de gehele gemeente. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het gastouderbureau van Humanitas in Heerlen dat bemiddelt tussen vraagouders (ouders die kinderopvang zoeken) en gastouders (ouders die bij hun thuis kinderopvang aanbieden).

De exploitatie van kinderopvang wordt gefinancierd met bijdragen van ouders, bedrijven en gemeenten. Kinderopvang is binnen het jeugdbeleid een belangrijke basisvoorziening. De diverse vormen van kinderopvang dienen dan ook in voldoende mate beschikbaar te zijn. Dit laat overigens onverlet dat sprake kan zijn van een wachtlijst, mits de wachttijd in het algemeen redelijk beperkt blijft.

Geconstateerd kan worden dat relatief weinig gebruik wordt gemaakt van gastouderopvang. Ouders die voor deze vorm van kinderopvang kiezen blijken dit in het algemeen te regelen binnen hun kennis- en familiekring.

²⁵ Verordening Kinderopvang Gemeente Voerendaal incl. uitvoeringsregels, Gemeente Voerendaal, februari 1996.

5.2 Ontwikkelingen

Binnen de kinderopvang doen zich de volgende ontwikkelingen voor:

a. *Uitbreiding capaciteit*

Door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een beleidsnota kinderopvang²⁶ opgesteld. Doelstelling van deze nota is een ingrijpende uitbreiding van de capaciteit van de kinderopvang gedurende de periode 1999 tot en met 2002. Voor onze gemeente betekent dit een uitbreiding met ± 48 plaatsen, waardoor meer dan een verdubbeling plaatsvindt van het aantal plaatsen ten tijde van de nulmeting (30,7 plaatsen).

b. *Opzet buitenschoolse opvang*

Op basis van bovengenoemde ministeriële beleidsnota dient de buitenschoolse opvang inhoudelijk te worden omgevormd naar een uitvalsbasis, van waar uit de kinderen diverse activiteiten kunnen bezoeken. Genoemd worden sportclub, bibliotheek, jeugdwerk, hobbyclubs, zwembad e.d. Hiervoor dienen samenwerkingsafspraken te worden gemaakt met de genoemde organisaties. Verder ligt het voor de hand dat samenwerkingsafspraken worden gemaakt tussen kinderopvang en basisscholen, omdat ze – naast de ouders - te maken hebben met dezelfde kinderen.

c. *Kwaliteits- en CAO-eisen peuterspeelzalen*

De afgelopen jaren zijn de eisen die door het rijk gesteld worden aan de kwaliteit van peuterspeelzalen en aan de deskundigheid van de leiding aanzienlijk verscherpt. Dit betekent dat per groep tenminste één gekwalificeerd hoofdleid(st)ers aanwezig dient te zijn. Verder dienen betrokkenen te worden betaald op basis van de CAO. Dit leidt tot een duidelijke kostenverhoging voor de plaatselijke peuterspeelzalen.

Op de consequenties van deze ontwikkelingen wordt in de volgende paragrafen teruggekomen.

5.3 Beleidskader

Alvorens de kinderopvang concreet verder in te vullen is het van belang om ter zake een beleidskader te formuleren.

5.3.1 Algemeen

Binnen de kinderopvang worden twee soorten kindplaatsen onderscheiden. Het betreft algemeen toegankelijke plaatsen en bedrijfsplaatsen. Bedrijfsplaatsen zijn plaatsen die door bedrijven (en eventueel particulieren) tegen een kostendekkend tarief worden ingekocht. Algemeen toegankelijke plaatsen (zgn. ATO²⁷-plaatsen) zijn gesubsidieerde plaatsen voor kinderen waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor een bedrijfsplaats of waarvan de ouders in het kader van het volgen van een opleiding c.q. het verkrijgen van een baan een opleiding volgen. Bij ATO-plaatsen betalen de ouders een inkomensafhankelijke ouderbijdrage op basis van landelijke adviestabellen²⁸ (sociale doelstelling).

De gemeentelijke bijdrage in de kosten voor kinderopvang is tweeledig. Enerzijds wordt de van het rijk ontvangen bijdrage in het kader van de diverse stimuleringsregelingen gebruikt voor investeringen ten behoeve van uitbreiding van de capaciteit en aanloopverliezen. Anderzijds wordt een jaarlijks exploitatiesubsidie verleend ten behoeve van de ATO-plaatsen.

²⁶ Beleidsnota Kinderopvang; Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 1999

²⁷ ATO: Algemeen Toegankelijke Opvangplaats

²⁸ Adviestabel ouderbijdragen kinderopvang, Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport.

Om de exploitatie van een voorziening voor kinderopvang rond te krijgen is een minimum aantal bedrijfsplaatsen noodzakelijk. Bij grootschaligere voorzieningen zijn de kosten per kindplaats lager dan bij kleinschalige, decentrale voorzieningen. Hierdoor kunnen bij een keuze voor grootschalige voorziening voor een of meer onderdelen van de kinderopvang relatief meer ATO-plaatsen worden gerealiseerd dan bij kleinschalige voorzieningen. Dit omdat de bedrijfsplaatsen, uitgaande van een vast tarief voor een kindplaats onafhankelijk van de locatie, dan meebetalen aan ATO-plaatsen.

Om een voorziening voor kinderopvang te kunnen exploiteren is een vergunning nodig van de gemeente. Deze vergunning wordt alleen verleend wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden van de Verordening Kinderopvang²⁹. In deze verordening zijn stringente voorwaarden opgenomen onder meer ten aanzien van huisvesting, hygiëne en personeel.

5.3.2 Spreiding over gemeente

In het collegeprogramma is aangeduid dat het voor de vitaliteit van kernen belangrijk is dat jonge gezinnen er willen blijven wonen of zich er willen vestigen. In de nota accommodatiebeleid³⁰ is de aanwezigheid van zowel een basisschool een peuterspeelzaal in een kern aangemerkt als elementair voor de levensvatbaarheid van een kern. Geconstateerd kan worden dat de aanwezigheid voor buitenschoolse opvang voor ouders een belangrijke factor is c.q. wordt bij de schoolkeuze. Zo bezoeken momenteel al diverse kinderen uit Klimmen de Basisschool Dammerich, alleen omdat daar buitenschoolse opvang beschikbaar is.

Wanneer gekozen wordt voor centrale buitenschoolse opvang op één plaats in de gemeente, dan heeft dit consequenties voor leerlingenaantallen op scholen in de overige kernen.

Het verdient dan ook aanbeveling om te kiezen voor een zodanige structuur waardoor de buitenschoolse opvang goed bereikbaar is vanuit alle kernen, met waar mogelijk een aanbod in de diverse kernen. Hierdoor kunnen kinderen, die gebruik maken van de buitenschoolse opvang, in de kern waar ze wonen de basisschool blijven bezoeken. Dit uiteraard afhankelijk van de vraag afgewogen tegen de bedrijfseconomische haalbaarheid.

In overleg met Humanitas wordt de volgende opzet voorgesteld.

Kinderopvang 0-4 jarigen

Gekozen wordt voor één centrale accommodatie in kern Voerendaal/Kunrade. Hierdoor kunnen de kosten per kindplaats zo laag mogelijk worden gehouden, waardoor bij een gelijke gemeentelijke exploitatiebijdrage meer algemeen toegankelijke plaatsen kunnen worden gerealiseerd dan bij dagopvang op verschillende locaties. Hierdoor kan de sociale doelstelling om voldoende betaalbare kinderopvang aan te bieden ten behoeve van sociaal-economische kwetsbare groepen op een goede wijze waar worden gemaakt.

Voor de kinderen die de dagopvang bezoeken speelt in het algemeen geen vervoersprobleem, omdat ouders veelal de kinderen op weg naar hun werk 's morgens naar het dagverblijf brengen en 's avonds weer ophalen. Daarnaast is vraag in andere kernen uit bedrijfseconomisch oogpunt onvoldoende om aldaar met een nieuwe groep te kunnen starten. Door te kiezen voor één grotere centrale accommodatie kunnen de beschikbare gelden efficiënter worden besteed, hetgeen uiteindelijk leidt tot een hoger percentage algemeen toegankelijke plaatsen. Momenteel telt het Kinderdagverblijf Catootje 8 algemene plaatsen.

Buitenschoolse opvang

Bedrijfseconomisch is het mogelijk buitenschoolse opvang aan te bieden in Voerendaal/Kunrade en in Klimmen. Op basis van een enquête en de leerlingenaantallen van de basisscholen concludeert Humanitas dat in Ransdaal en Ubachsberg onvoldoende mogelijkheden zijn om de exploitatie rond te krijgen. Om buitenschoolse opvang ook beschikbaar te maken voor de kinderen uit deze kernen zal

²⁹ Verordening Kinderopvang Gemeente Voerendaal, Gemeente Voerendaal, februari 1996

³⁰ Nota Accommodatiebeleid, Gemeente Voerendaal, 1996

een vervoersdienst worden opgezet. Hiermee worden ze na schooltijd vervoerd van de basisschool in Ransdaal naar de opvang in Klimmen, respectievelijk van de basisschool in Ubachsberg naar de opvang in Voerendaal. Hierdoor kunnen de kinderen de school blijven bezoeken in de kern waarin ze wonen.

Met behulp van deze opzet wordt een (geografisch) goed bereikbare kinderopvang gegarandeerd voor de gehele gemeente.

Bouwsteen 7: Beschikbaarheid van voldoende goed bereikbare buitenschoolse opvang ten behoeve van alle kernen.

5.4 Uitbreiding capaciteit kinderopvang

Op basis van het hiervoor geformuleerd beleid wordt voorgesteld de uitbreiding van de capaciteit van de kinderopvang als volgt te realiseren.

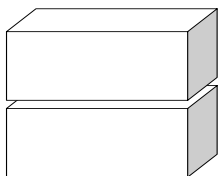
- 20 plaatsen buitenschoolse opvang in Klimmen;
- 20 plaatsen buitenschoolse opvang alsmede 22 plaatsen dagopvang (peutergroepen) in de dependance in de voormalige openbare school te Voerendaal. Dit betreft vooralsnog tijdelijke huisvesting. Deze plaatsen worden t.z.t. ondergebracht in de nieuwbouw van de basisschool in Voerendaal. Ter zake wordt verwezen naar paragraaf 5.5.2.

5.5 Inhoudelijke vernieuwing kinderopvang en buitenschoolse opvang

Zoals reeds aangegeven is sprake van een inhoudelijke vernieuwing binnen de kinderopvang. Genoemd worden:

- * Buitenschoolse opvang transformeren naar een “huiskamer” van waaruit de kinderen allerlei activiteiten ondernemen (bibliotheek, voetbalclub, spelen met vriendjes etc.). Groot aanbod van mogelijke activiteiten.
- * Vergaande samenwerking met andere organisaties die met kinderen werken (basisscholen, peuterspeelzalen, verenigingen e.d.) om het vorenstaande vorm te kunnen geven. Deze samenwerking is zowel nodig op inhoudelijk als ook op ruimtelijk gebied om zo flexibel mogelijk te kunnen functioneren.

De samenwerking dient bij voorkeur tot uiting te komen in gezamenlijke huisvesting, van waaruit een en ander nader vorm kan worden gegeven. Dit blijkt in de praktijk de beste resultaten op te leveren. Hierbij denken wij aan het waar mogelijk gebouwelijk integreren van huisvesting van peuterspeelzalen, kinderopvang (dagverblijf en buitenschoolse opvang) en basisscholen. De mogelijkheid hiertoe doet zich nu in Klimmen voor en binnenkort bij de nieuwbouw van de basisschool in Voerendaal.

Bouwsteen 8: Aanbod van buitenschoolse opvang zoveel mogelijk koppelen aan basisscholen.

Bouwsteen 9: Stimuleren van samenwerking tussen kinderopvang, basisscholen en sociaal-culturele activiteiten/verenigingen.

5.5.1 Samenwerking in Klimmen

Met zowel de Stichting Kinderopvang Humanitas, de Peuterspeelzaal de Auvermennekes en het schoolbestuur van Ummer Clumme is overleg gevoerd over mogelijke samenwerking en gezamenlijke huisvesting. Alle partijen staan hier positief tegenover.

Gekozen is voor een gezamenlijke nieuwe huisvesting voor de peuterspeelzaal en de buitenschoolse opvang, aangebouwd bij de basisschool. Deze huisvesting zal dan zoveel mogelijk multifunctioneel worden gebruikt, waarbij peuters en buitenschoolse opvang alle ruimten gezamenlijk gebruiken. Dit kan omdat de openingstijden van beide werkvormen elkaar in principe niet overlappen.

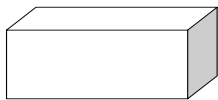
De samenwerking met de school bestaat er dan uit school en kinderopvang in voorkomende gevallen gebruik kunnen maken van elkaars ruimten, een gezamenlijke inrichting en gezamenlijk onderhoud van buitenspeelplaats. Hiervoor wordt momenteel een in pandige verbinding tussen de school en de nieuwe huisvesting voor kinderopvang gerealiseerd.

Bouwsteen 10: Realisatie van een gecombineerde huisvesting voor peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang in Klimmen, gekoppeld aan de Basisschool Ummer Clumme.

5.5.2 Samenwerking in Voerendaal

De buitenschoolse opvang in Voerendaal is momenteel ondergebracht in twee lokalen van de voormalige openbare basisschool. Hier wordt al samengewerkt tussen Humanitas en de Basisschool Dammerich. Het verdient aanbeveling om bij de bouw van de nieuwe school de kinderopvang hierin zo veel mogelijk te integreren. Dit betekent dat integratie van zowel de dagopvang, de buitenschoolse opvang als de peuterspeelzaal in de nieuwe school. In dat geval kan het pand Raadhuisplein 1a worden afgestoten. Dit sluit aan op de uitgangspunten van de nota accommodatiebeleid: beperking van het aantal gemeentelijke accommodaties en zoveel mogelijk multifunctioneel gebruik van deze accommodaties. Een en ander zal de komende tijd in samenwerking met betrokkenen nader worden uitgewerkt.

Bouwsteen 11: Gezamenlijke nieuwe multifunctionele huisvesting van basisschool, peuterspeelzaal, dagopvang en buitenschoolse opvang in de kern Voerendaal/Kunrade.

5.6 Ontwikkelingen peuterspeelzalen

CAO-ontwikkelingen

Zoals hiervoor reeds opgemerkt krijgen de plaatselijke peuterspeelzalen de komende jaren te maken met een aanzienlijke stijging van de uitgaven als gevolg van de verplichte toepassing van de CAO-kinderopvang. De consequenties hiervan zijn in overleg met de peuterspeelzalen in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat de uitgaven van de peuterspeelzalen tussen 1999 en 2002 zullen stijgen met gemiddeld 14%.

Het verdient naar onze mening, in het bijzonder uit oogpunt van de noodzakelijke kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk in onze gemeente om een bijdrage te leveren ter dekking van deze meerkosten door het subsidie aan peuterspeelzalen met een zelfde percentage te verhogen. Door een gelijke verhoging van de ouderbijdragen kunnen de peuterspeelzalen de meerkosten dan vervolgens dekken. Dit betekent een verhoging van het totaal subsidie aan peuterspeelzalen met ingang van 2001 met een bedrag ad f 3.500 (€ 1.588).

Professionalisering peuterspeelzalen

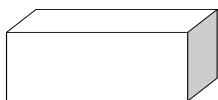
Een tweede ontwikkeling die zich voordoet is dat uit oogpunt van kwaliteit van de kinderopvang landelijk gepleit wordt om op elke groep kleuters tenminste één professionele betaalde kracht te zetten. Dit heeft in onze gemeente in het bijzonder gevolgen voor de peuterspeelzaal in Ransdaal, die momen-

teel volledig op vrijwilligers draait. Een en ander leidt voor deze peuterspeelzaal tot een jaarlijkse kostenverhoging ad $\pm f$ 3.000 (€ 1.361).

Het aantal peuters dat deze peuterspeelzaal bezoekt is zodanig laag dat een professionele kracht per kind hoge kosten met zich meebrengt. Aan de andere kant is in de nota accommodatiebeleid reeds onderkend dat de aanwezigheid van onder meer een peuterspeelzaal essentieel is voor de levensvatbaarheid van een kern.

Om deze voorziening in kleine kernen als Ransdaal in stand te houden zal dan ook een extra gemeentelijke bijdrage noodzakelijk zijn. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeentelijke bijdrage aanvullend is op de ouderbijdrage. Deze dient tenminste vergelijkbaar te zijn met bij de andere peuterspeelzalen gebruikelijke ouderbijdragen. Hierdoor kan een extra bedrag aan inkomsten worden gegenereerd van $\pm f$ 2.000 (€ 908). Zodoende resteert een jaarlijks tekort ad f 1.000 (€ 454). Dit kan worden gecompenseerd door herziening van de subsidiecategorieën in de grondslagen van de Algemene Subsidieverordening Welzijn en Volksgezondheid.

Bouwsteen 12: Herziening subsidienorm ten behoeve van de plaatselijke peuterspeelzalen.

De bovenstaande professionalisering van het peuterspeelzaalwerk betekent overigens niet dat de rol van vrijwilligers binnen het peuterspeelzaalwerk ingrijpend verandert. Vrijwilligers blijven onontbeerlijk bij het werken in peuterspeelzalen.

6. Onderwijs en opleiding

Alle jeugdigen in Nederland dienen tenminste 12 jaar onderwijs te volgen³¹. Dit betekent in het algemeen dat een jongere in principe tenminste van zijn 4^e tot zijn 16^e jaar voltijds onderwijs volgt. De meeste leerlingen blijven echter ook daarna nog onderwijs volgen. Zowel het landelijk als het gemeentelijk beleid is erop gericht dat zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie³² het onderwijs verlaten.

Jongeren besteden tegenwoordig meer tijd aan onderwijs en blijven ook langer onderwijs volgen. Meisjes zijn er in het algemeen in geslaagd om de onderwijsachterstanden ten opzichte van jongens, wat betreft het niveau, weg te werken. Anders dan enkele decennia geleden wordt de keuze voor een vervolgopleiding niet zozeer bepaald door het sociaal-economisch milieu, maar door leerprestaties. Wel blijkt dat schoolprestaties van kinderen uit hogere sociaal-economische milieus over het algemeen beter zijn dan die van kinderen uit lagere sociaal-economische klassen. Kinderen van laagopgeleide ouders lopen het grootste risico om met achterstand aan het onderwijs te beginnen. Belangrijkste probleem hierbij is onvoldoende taalbeheersing³³. Dit geldt voor zowel autochtonen als allochtonen. Een slechte start betekent vaak dat tijdens de schoolcarrière de achterstand alleen nog maar groter wordt. Deze groep is in onze gemeente gelukkig relatief klein. Dit laat onverlet dat voor betrokkenen extra aandacht nodig zal zijn.

In dit hoofdstuk wordt na een aanduiding van een aantal ontwikkelingen achtereenvolgens ingegaan op de voorschoolse periode, het basisonderwijs, het voorgezet onderwijs en het beroepsonderwijs. Daarna wordt aandacht besteed aan ondersteunende zaken als handhaving leerplicht en schoolbegeleiding. Tenslotte wordt aandacht geschonken aan de een specifieke doelgroep in het kader van het gemeentelijk onderwijsbeleid, te weten de nieuwkomers.³⁴

6.1 Ontwikkelingen

6.1.1 Lokaal onderwijsbeleid

De afgelopen jaren is de rol van de gemeente in het onderwijsbeleid ingrijpend veranderd. De gemeente heeft er als lokale overheid een nieuwe taak bijgekregen: het ontwikkelen van lokaal onderwijsbeleid. Dit betekent dat een taakverbreding plaatsvindt van ondersteunende activiteiten zoals bij onderwijshuisvesting naar meer onderwijsinhoudelijke activiteiten.

Voor de financiering van het onderwijsachterstandenbeleid stelt het rijk extra middelen beschikbaar. Afhankelijk van de samenstelling van de bevolking in een gemeente wordt bepaald of een gemeente hiervoor al dan niet een doeluitkering krijgt. Omdat Voerendaal relatief weinig kinderen telt in een achterstandssituatie wordt niet voldaan aan de minimumnorm ter zake, zodat we van het rijk geen extra middelen krijgen voor onderwijsachterstandenbeleid. Omdat dus voor elke nieuwe activiteit autonome gemeentelijke middelen moeten worden vrijgemaakt is sprake van een expliciete keuze.

Kern van de meer onderwijsinhoudelijke activiteiten zijn de taken bij de bestrijding van de onderwijsachterstanden. De gemeente heeft een regisserende rol en daarmee als taak om in nauw overleg met de scholen lokaal onderwijsbeleid te ontwikkelen³⁵. Onderdeel van het lokaal onderwijsbeleid is het onderwijsachterstandenbeleid. Maar lokaal onderwijsbeleid omvat meer: het is in wezen meer preventief gericht en bedoeld om jeugdigen gedurende hun schoolcarrière zo goed mogelijk te begeleiden zodat ze met tenminste een startkwalificatie hun onderwijstraject afronden.

³¹ Leerplichtwet 1969, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

³² Startkwalificatie: een afgeronde opleiding (met diploma) op tenminste havo-niveau (incl. middelbaar beroepsonderwijs).

³³ Sociaal Cultureel Planbureau, Lokaal Jeugdbeleid, 1999.

³⁴ Nieuwkomers: personen die zich op basis van een vluchtelingenstatus dan wel gezinshereniging in ons land vestigen.

³⁵ Afspraken "Schevenings Beraad" tussen rijk, koepels van schoolbesturen en Vereniging Nederlandse Gemeenten, 1993

Alle leerlingen hebben recht op goed onderwijs, dat rekening houdt met hun individuele verschillen. Elke school zal door de inrichting van het onderwijs proberen zo goed mogelijk met die verschillen tussen de leerlingen om te gaan. Soms is dit niet voldoende en is ter ondersteuning een specifiek beleid noodzakelijk voor leerlingen die risico's lopen.

Als die risico's het gevolg zijn van meer individuele aanleg of psychisch emotionele problemen dan is extra zorg nodig. In dit kader wordt leerlingen binnen het regulier onderwijs aangepaste hulp geboden. Het zorgbeleid is een verantwoordelijkheid van de samenwerkende schoolbesturen.

De risico's kunnen echter ook het gevolg zijn van sociale, economische of culturele omstandigheden waarin leerlingen thuis verkeren. Dit zijn omstandigheden die negatief uit kunnen werken op hun leren en ontwikkelingsmogelijkheden. Bepalend zijn dan vooral de groepskenmerken van risicoleerlingen op grond van hun sociale herkomst. Het specifieke beleid dat daarin de school moet ondersteunen is het "onderwijsachterstandenbeleid". Vanaf 1 augustus 1997 behoort dit beleid onder regieverantwoordelijkheid van de gemeenten.

De gemeente heeft hierbij als taak er voor te zorgen dat een lokaal onderwijsachterstandenbeleid tot stand komt en dat de daarvoor beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Dit in overleg en samenwerking met schoolbesturen en andere organisaties die de school hierbij van dienst kunnen zijn.

Binnen het lokaal onderwijsbeleid speelt het wettelijk voorgeschreven "op overeenstemming gericht overleg" tussen gemeenten en schoolbesturen een belangrijke rol. In dat kader is het communicatieplan onderwijs gemeente Voerendaal³⁶ vastgesteld.

6.1.2 Brede scholen

Een relatief nieuwe ontwikkeling is de realisatie van zogenaamde "Brede scholen". Dit zijn scholen die speciaal geoutilleerd zijn om veelal kinderen met onderwijsachterstanden een omgeving te bieden waar als deel van een integraal aanbod voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn zoals culturele activiteiten, sport, extra taallessen, maar ook gespecialiseerde hulp. De school kan daartoe samenwerken met instellingen in de buurt, zodat de kinderen zich kunnen vermaken en sporten in een veilige en rustige omgeving, hun huiswerk kunnen maken en daarbij ondersteund kunnen worden. Doelstellingen van de brede school³⁷ kunnen zijn:

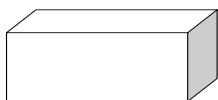
- Brede ontwikkeling van kinderen door kennismaking met voorzieningen op het terrein van cultuur, recreatie en hulpverlening;
- Voor alle kinderen en jongeren, maar vooral voor kinderen en jongeren die van huis uit deze culturele bagage niet vanzelfsprekend meekrijgen. Juist voor deze kinderen moet er op of rond de school de mogelijkheid zijn tot het inlopen van achterstanden en het bijspijkeren. De rol en inbreng van kinderen, jongeren en ouders zijn van belang bij de verdere vormgeving van de brede school.

Op de idee van de brede school zijn de laatste jaren diverse varianten ontstaan die allen met elkaar gemeen hebben dat schoolgebouwen een multifunctioneel karakter krijgen, waarbinnen door diverse disciplines nauw wordt samengewerkt. Op deze wijze is het niet alleen mogelijk om problemen van kinderen tijdig te signaleren, maar hierop ook de gewenste actie te ondernemen.

In Voerendaal zijn, zoals blijkt uit de volgende paragrafen, weinig of geen echte onderwijsachterstanden. Het realiseren van een echte brede school levert dan ook, mede in relatie met de aanzienlijke investerings- en exploitatiekosten, weinig meerwaarde op. Dit laat onverlet dat daar waar mogelijk overwogen zal worden om de genoemde belovende voorzieningen zoveel mogelijk in scholen te integreren. Dit uit het oogpunt van voordelen die een integrale benadering zowel financieel als inhoudelijk in het algemeen met zich meebrengt. In concreto zal een en ander pas aan de orde zijn bij nieuwbouw van scholen. Dit is het komend jaar aan de orde bij de definitieve besluitvorming over de nieuwbouw van een basisschool in de kern Voerendaal/Kunrade.

³⁶ Communicatieplan Onderwijs Gemeente Voerendaal, december 1998

³⁷ Brede School: samen sterk met de jeugd, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Den Haag maart 2000

Bouwsteen 13: Bij nieuwbouw c.q. herhuisvesting van basisscholen overige activiteiten voor jeugdigen zoveel mogelijk in de school integreren.

6.2 Voorschoolse periode

Zoals reeds eerder opgemerkt blijkt uit onderzoeken dat veel problemen die kinderen op latere leeftijd krijgen hun oorzaak vinden in de eerste levensjaren (van 0 tot 6 jaar). Door tijdige signalering is het in deze periode in het algemeen mogelijk om negatieve ontwikkelingen tijdig bij te sturen. Voor wat betreft preventieve activiteiten is hier op termijn de grootste winst te behalen.

Geconstateerd kan worden dat nagenoeg alle kinderen (95,3%) voordat zij naar de basisschool gaan een peuterspeelzaal bezoeken. Op de peuterspeelzaal hebben deze kinderen al veel geleerd hoe op een goede manier met leeftijdsgenoten om te gaan en samen te spelen (sociaal gedrag). De overgang naar de school verloopt dan meestal eenvoudiger dan wanneer kinderen de peuterspeelzaal niet bezocht hebben.

Conform de met het rijk gemaakte afspraken³⁸ zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de realisering van een integrale- en vraaggerichte aanpak voor 0-6 jarigen. Naar onze mening kan dit in de Voerendaalse situatie het best worden gerealiseerd door:

- Het initiëren van een structurele samenwerking tussen kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, huisarts, basisscholen en het algemeen maatschappelijk werk. Doel van dit samenwerkingsverband is ontwikkelingsstoornissen tijdig te signaleren en hierop de nodige acties te ondernemen. Voor zover nodig zal eventueel een beroep worden gedaan op deskundigen van de Onderwijsbegeleidingsdienst en de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst. De gemeente zal hiertoe de eerste initiatieven nemen om partijen bij elkaar te brengen. Van belang in dit kader is dat binnen de betrokken instanties voldoende deskundigheid aanwezig is. Zeker waar met vrijwilligers gewerkt wordt zal aanvullende deskundigheidsbevordering noodzakelijk zijn.
- Professionalisering c.q. deskundigheidsbevordering binnen het peuterspeelzaalwerk. Hierbij wordt gedacht aan vergroting van het aanbod en mogelijkheden voor bijscholing.
- Het waar nodig vergroten van de capaciteit van kinderopvang. Ter zake verwijzen wij naar het hoofdstuk over kinderopvang.

Gelet op het gering aantal kinderen dat met een duidelijke taalachterstand aan de basisschool (volgens gegevens van de plaatselijke basisscholen 6,8%³⁹) begint is het naar onze mening voortsnog niet nodig om voorschoolse taalstimuleringsprojecten binnen de kinderopvang te organiseren.

Bouwsteen 14: Initiëren van structurele samenwerking tussen (zorg-)instanties die met jongeren tot 6 jaar werken om zodoende ontwikkelingsproblemen tijdig te signaleren en achterstanden te bestrijden.

6.3 Regulier basisonderwijs

Algemeen

In de gemeente Voerendaal bevinden zich 5 basisscholen, verspreid over de diverse kernen. Basisonderwijs wordt gegeven aan kinderen van 4 tot 12 jaar. Hierbij richten de scholen zich op de emotio-

³⁸ Bestuursaccord nieuwe stijl: Jeugdbeleid in Ba(la)ns, december 1999.

³⁹ Hulp op basis handelingsplan t.b.v. algemene taalvaardigheid, groepen 1 Voerendaalse basisscholen schooljaar 1998-1999

nele en verstandelijke ontwikkeling van kinderen, op het ontwikkelen van creativiteit en op het verwerven van kennis en sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden. De afstemming met voorschoolse voorzieningen (kinderopvang) en met het voortgezet onderwijs krijgt steeds meer aandacht. Het aantal allochtone kinderen op de plaatselijke basisscholen is relatief gering.

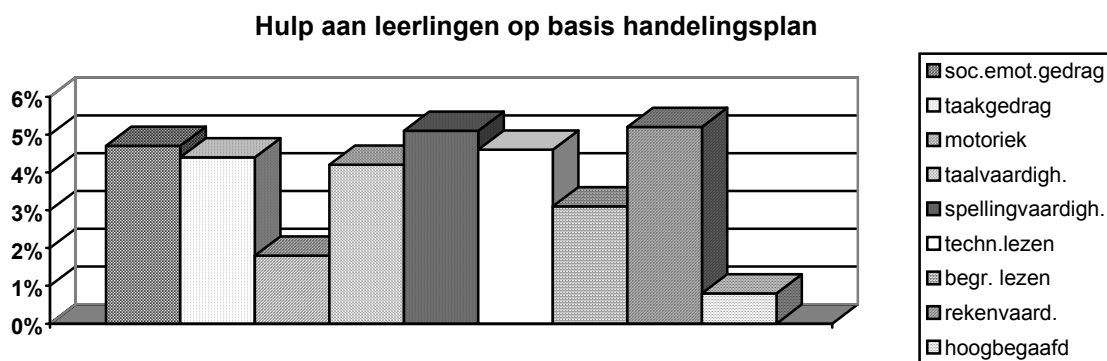
Gewichtenregeling

Voor de bepaling van achterstanden werken scholen met een zogenaamde gewichtenregeling⁴⁰. Het aantal leerlingen met een "gewicht" is, zeker ten opzichte van omliggende gemeenten, laag. Dit wordt met name veroorzaakt door het relatief hoog opleidingsniveau van de ouders.

Het aantal leerlingen van allochtone afkomst is gering. In het schooljaar 1998-1999 bedroeg dit aantal in totaal 42, waarvan 11 afkomstig uit een land dat uitmaakt van de Europese Unie. De resterende 31 zijn afkomstig uit 16 verschillende landen.

Problemen in leerontwikkeling

De problemen waarmee de leerlingen van basisscholen in hun leerontwikkeling te maken krijgen zijn divers, zoals blijkt uit onderstaande grafiek. Wanneer er duidelijke problemen zijn wordt door het team, indien nodig ondersteund door b.v. de onderwijsbegeleidingsdienst, een handelingsplan opgesteld. Hierin wordt aangegeven welke acties worden ondernomen om de leerling zo snel mogelijk op het gewenste niveau te krijgen c.q. problemen op te lossen.

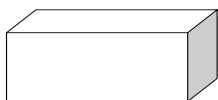
Huisvesting

Huisvesting is een middel om het lokaal onderwijsbeleid op schoolniveau gestalte te geven. Goede huisvesting is namelijk een essentiële voorwaarde voor goed onderwijs. In dit kader is door de gemeenteraad de Verordening huisvesting onderwijsvoorzieningen gemeente Voerendaal⁴¹ vastgesteld. Hierin is aangegeven welke taken de gemeente en welke taken de schoolbesturen van scholen voor primair onderwijs⁴² hebben bij de realisatie en instandhouding van schoolgebouwen. Om de autonomie van de schoolbesturen meer gestalte te geven is het wenselijk dat een verdere doordecentralisatie van huisvestingstaken plaatsvindt. Hierdoor kunnen schoolbesturen alert reageren op onderwijskundige ontwikkelingen en onderhoudskwesties. Een en ander zal de het komend jaar in overleg met de schoolbesturen nader worden uitgewerkt.

⁴⁰ Wegingsfactoren: 1,25 (beide ouders hebben een schoolopleiding genoten tot of tot en met het niveau VBO dan wel beide ouders hebben ten hoogste de eerste 2 leerjaren van een andere vorm van voortgezet onderwijs doorlopen); 1,4 (leerling verblijft in een internaat of een pleeggezin een der ouders oefent het schippersbedrijf uit); 1,7 (ouders leiden een trekkend bestaan) of 1,9 (een van de ouders heeft niet Nederlandse culturele achtergrond of is toegelaten op grond van artikel 15 van de vreemdelingen wet).

⁴¹ Verordening Huisvesting onderwijsvoorzieningen gemeente Voerendaal, 9 december 1996.

⁴² cf. Wet op het Primair Onderwijs, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, augustus 1998.

Bouwsteen 15: Adequate huisvesting voor scholen voor primair onderwijs, waarbij verantwoordelijkheden voor de huisvesting zoveel mogelijk worden doorgedecentraliseerd naar de schoolbesturen.

6.4 Speciaal (voortgezet) onderwijs

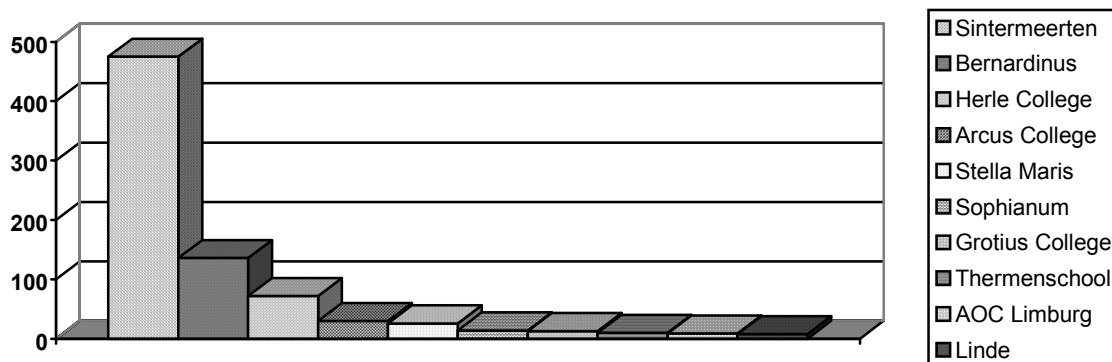
Voor kinderen die het in het reguliere onderwijs om verschillende redenen niet redden is er het speciaal onderwijs. De problemen waarmee deze leerlingen te maken hebben zijn divers. Het aantal Voerendaalse kinderen dat speciaal onderwijs volgt is relatief gering (± 65).

Door onder meer het “Weer Samen Naar School”⁴³ beleid probeert de rijksoverheid de groei van het speciaal onderwijs af te remmen c.q. het aantal leerlingen dat speciaal onderwijs volgt terug te brengen. Dit omdat waar in alle redelijkheid mogelijk leerlingen van het speciaal onderwijs weer naar het reguliere onderwijs zullen moeten gaan c.q. ze hierin te laten integreren. Voor betrokken wordt in de toekomst een vorm van leerlinggebonden financiering gehanteerd (het zogenaamde “rugzakje”).

6.5 Voortgezet onderwijs

De meeste Voerendaalse jongeren die voortgezet onderwijs volgen bezoeken het Sintermeertencollege (75%) en het Bernardinus (20% - zie figuur hierna). Het merendeel volgt een opleiding op HAVO-VWO niveau⁴⁴ en volgt dus direct een opleiding leidend tot een startkwalificatie.

Een niet onaanzienlijk deel van de leerlingen in het voortgezet onderwijs heeft te maken met problemen die gevolgen hebben voor het leerproces. Zo heeft ongeveer 8% van de Voerendaalse leerlingen aanwijsbare leerproblemen, 4% problemen in de thuissituatie en ruim 3% problemen op sociaal-emotioneel vlak. Volgens opgave van de scholen uit zich dit bij 1,5% van de leerlingen in regelmatig of langdurig verzuim. Dit betreft jaarlijks in totaal ongeveer 12 Voerendaalse jongeren. De begeleiding bij het oplossen van deze problemen is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de school. Waar nodig kan men hiervoor professionele ondersteuning inroepen.

In het voortgezet onderwijs heeft de afgelopen jaren een proces van schaalvergroting plaatsgevonden. Leerlingbegeleiding neemt een belangrijke plaats in. Aanvullend op de leerlingbegeleiding van de school zelf wordt steeds meer gebruik gemaakt van deskundigheid van jeugdhulpverlening en Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst in zgn. consultatieteams.

In de gemeente Voerendaal zijn geen scholen voor voortgezet onderwijs gevestigd. De directe gemeentelijke bemoeienis met voortgezet onderwijs is dan ook minimaal en beperkt zich in de praktijk tot

⁴³ Initiatief om de instroom in het speciaal onderwijs te verminderen en leerlingen zoveel mogelijk, weliswaar met extra begeleiding, naar een gewone basisschool te laten gaan (integratie).

⁴⁴ Bron: enquête onder scholen voor voortgezet onderwijs in de regio.

leerplichtzaken. Dit laat onverlet dat de jeugdartsen van de Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst zitting hebben in de sociale teams van de genoemde scholen.

6.6 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Beroepsonderwijs en educatie worden in Parkstad Limburg verzorgd door het Regionaal Onderwijs Centrum (ROC). Taak van de ROC is om regionaal een vraaggestuurd aanbod te realiseren van beroepsopleidingen. Doelstelling is zoveel mogelijk leerlingen op te leiden voor een startkwalificatie, een opleidingsniveau dat minimaal noodzakelijk wordt geacht om kansrijk de arbeidsmarkt te betreden. Van de diensten van het ROC wordt regelmatig gebruik gemaakt bij trajectplannen ten behoeve van bijvoorbeeld herintreding van uitkeringsgerechtigden in het arbeidsproces.

6.7 Onderwijsondersteuning

Tot het terrein van onderwijsondersteuning worden in het kader van deze nota gerekend:

- Leerplicht en –handhaving.
- Regionale meld- en coördinatiefunctie.
- Schoolbegeleidingsdiensten.
- Adviesbureau voor beroep en vorming.

Op deze onderdelen wordt hierna achtereenvolgens ingegaan.

6.7.1 Leerplicht

Volgens de Leerplichtwet⁴⁵ moeten gemeenten er op toezien dat alle leerplichtige leerlingen bij een school staan ingeschreven en dat zij de lessen op die school ook daadwerkelijk volgen. De gemeente heeft hierbij als taak om schoolverzuim te bestrijden er voor zorg te dragen dat spijbelaars zo snel mogelijk weer onderwijs volgen. In het laatste jaar waarin een leerling leerplichtig is, kan de leerplicht-ambtenaar toestemming geven om onderwijs te volgen aan een andere instelling dan een school. Dit komt incidenteel voor.

Geconstateerd wordt dat het aantal meldingen van ongeoorloofd schoolverzuim duidelijk toeneemt⁴⁶. Waren er enkele jaren slechts zeer incidenteel meldingen, in het schooljaar 1998-1999 bedroeg het aantal meldingen 8. In de periode september 1999 tot en met mei 2000 steeg dit aantal tot 14. Daarnaast is sprake van een aanzienlijk aantal gevallen van (kortdurend) spijbelen, dat nauwelijks of niet bij de ambtenaar leerplicht wordt gemeld. Spijbelen wordt veelal veroorzaakt door problemen thuis of op school. Daarnaast is ook vaak sprake van experimenteergedrag.

Een strenge aanpak van spijbelen blijkt geen goede aanpak te zijn. Het gevaar bestaat dat dit slechts leidt tot escalatie van de problemen. Het verdient aanbeveling d.m.v. praten met betrokkenen een oplossing te zoeken. In eerste instantie ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij de scholen, waarbij een goede samenwerking tussen ouders en de school essentieel is om het gewenste resultaat te bereiken.

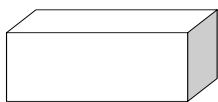
In het algemeen is de gemeente pas aan zet wanneer de problemen zijn geëscaleerd en de betreffende leerling nauwelijks of geen onderwijs meer volgt. Dit komt doordat scholen veelal pas een melding doorgeven als een leerling langere tijd ongeoorloofd afwezig is. In een dergelijk geval worden de leerling en de ouders opgeroepen voor een gesprek, waar afspraken worden gemaakt over hervatting van het onderwijs dan wel over een ander onderwijstraject. Indien dit niet tot het gewenste resultaat leidt wordt de officier van justitie verzocht tot vervolging over te gaan.

Vanaf het schooljaar 2000-2001 worden de leerlingenadministratie en de handhaving van de leerplicht ten behoeve van onze gemeente verzorgd door het Bureau Voortijdig Schoolverlaten.

uitval.

⁴⁵ Leerplichtwet 1969, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Den Haag, 1969

⁴⁶ Bron: aantal ontvangen meldingen van schoolverzuim gedurende de afgelopen jaren.

Bouwsteen 16: Participeren in regionale leerplichtadministratie om zodoende schoolverzuim tijdig te signaleren.

Bouwsteen 17: Tijdige actie bij signalering schoolverzuim c.q. –uitval om zodoende betrokkene weer terug op school dan wel in een ander traject te krijgen.

6.7.2 Regionale meld- en coördinatiefunctie

Om te bevorderen dat zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden zijn de Regionale Meld- en Coördinatiefuncties (RMC) ingericht. Deze organisatie heeft de taak alle schoolverlaters tot en met 23 jaar zonder startkwalificatie te registreren. Voor deze jongeren wordt vervolgens gezocht naar een plek op de arbeidsmarkt of een opleiding in het voortgezet onderwijs of bij het Regionaal Onderwijs Centrum. Voordat het RMC goed kan functioneren is het noodzakelijk dat er een goede (centrale) leerplichtadministratie bestaat als omschreven in de vorige paragraaf.

6.7.3 Schoolbegeleidingsdiensten

Scholen en leerkrachten worden begeleid door de Onderwijs Begeleidings Dienst (OBD). Gemeenten zijn op basis van de Wet op de Onderwijsbegeleiding verplicht om een onderwijsbegeleidingsdienst in stand te houden met een werkgebied van tenminste 20.000 leerlingen. Gelet hierop is gekozen voor een regionale dienst. Deze dienst biedt individuele leerlingbegeleiding en systeembegeleiding.

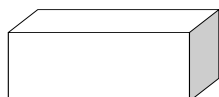
Basis voor de financiering van de onderwijsbegeleidingsdienst is een door het rijk vastgesteld bedrag voor sobere (=beperkte) dienstverlening. Momenteel betaalt onze gemeente een aanvulling van 40%, zodat de OBD een bijdrage ontvangt op basis van 90% van de sobere dienstverlening. Als tegemoetkoming in de kosten ontvangen de gemeenten een bijdrage van het rijk.

Met betrekking tot de onderwijsbegeleiding zijn momenteel de volgende ontwikkelingen van belang:

Vraaggestuurde opzet

De OBD is een belangrijke spil in het lokaal onderwijsachterstandenbeleid. Het is de enige organisatie die de school rechtstreeks ondersteunt. In het verleden werd veelal door het aanbod van de OBD bepaald welke diensten door de scholen werden afgenomen. Om te komen tot een efficiëntere inzet van beschikbare middelen is het noodzakelijk om te komen tot een meer vraaggestuurde opzet. Bepalend hierbij dienen te zijn de concrete vraag van de scholen en beleidsdoelstellingen van scholen en gemeente. In dat kader dienen de scholen en de gemeente een gezamenlijke vraag te formuleren. Daarnaast kan de gemeente in het kader van het ontwikkelen en uitvoering van lokaal onderwijsbeleid steeds de OBD inschakelen voor specifieke projecten of probleemstellingen.

Wij achten het wenselijk om het reeds ingezette traject in de richting van een vraaggestuurde opzet van de onderwijsbegeleiding te continueren. Dit impliceert dat scholen expliciet zowel kwalitatief als kwantitatief onderbouwd moeten aangeven welke dienstverlening men in enig jaar wenst af te nemen. Maar ook de gemeente zal prioriteiten moeten aangeven, bij voorbeeld specifieke projecten op gebieden als taalstimulering, milieueducatie, verkeerseducatie e.d.

Bouwsteen 18: In overleg met schoolbesturen en de onderwijs begeleidings dienst komen tot een vraaggestuurd aanbod van onderwijsbegeleiding.

Hoogte bijdrage onderwijsbegeleiding

De Voerendaalse basisscholen hebben verzocht om de subsidie aan de onderwijs begeleidingsdienst op te trekken naar 100% van het door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vastgestelde bedrag voor sobere dienstverlening. Dit bedrag is naar de mening van de minister minimaal benodigd voor de instandhouding van een onderwijsbegeleidingsdienst. Door een aantal regionale ontwikkelingen in de jaren tachtig, met name gericht op het doorvoeren van bezuinigingen, is besloten een subsidie te geven ter hoogte van 90% van het door de minister vastgestelde richtbedrag. Inmiddels is door een aantal gemeenten in de regio (Brunssum, Landgraaf en Vaals) hierop weer teruggekomen omdat er op basis van de 90% in de praktijk onvoldoende mogelijkheden blijken te bestaan om problemen dan wel beleidsmatig belangrijke zaken aandacht te geven. Daarnaast worden door de gemeenten die extra rijks gelden voor de bestrijding van onderwijsachterstand ontvangen (Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Brunssum en Nuth) deze gelden deels besteed aan onderwijsbegeleiding.

Als argumentatie voor de verhoging van de bijdrage wijzen de scholen op de volgende zaken.

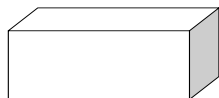
- a. Door onderwijskundige ontwikkelingen als "Weer Samen naar School" krijgen scholen te maken met relatief meer leerlingen, die meer zorg nodig hebben. Hiervoor is extra ondersteuning door de OBD noodzakelijk. Hierdoor ontstaat een toename van de individuele dienstverlening.
- b. Op dit moment bestaan onvoldoende budgettaire mogelijkheden om alle leerlingen die ondersteuning nodig hebben in het kader van een handelingsplan de benodigde ondersteuning te verlenen.
- c. De tarieven van de OBD stijgen de laatste jaren relatief meer dan het bedrag dat de scholen ten behoeve van onderwijsbegeleiding ontvangen. Hierdoor kunnen de scholen minder uren dienstverlening van de OBD afnemen bij een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage.

Gelet op het bovenstaande en het belang van een goede en tijdige interventie op jonge leeftijd, waardoor veel problemen op latere leeftijd kunnen worden voorkomen, achten wij het verzoek van de scholen om de subsidie voor onderwijsbegeleiding te verhogen tot 100% van het niveau voor sobere dienstverlening alleszins reëel. Dit betekent een structurele verhoging van de subsidie met een bedrag ad f 16.860 (€ 7.651). Het gemeentelijk aandeel stijgt hierdoor van f 67.440 (€ 30.603) tot f 84.300 (€ 38.254).

Mede in combinatie met de hiervoor genoemde wenselijkheid om tot een vraaggestuurde aanpak te komen verdient het naar onze mening de voorkeur om hiervoor het volgende model te kiezen:

- Het regulier subsidie blijft gehandhaafd op 90%.
- De toe te voegen 10% wordt aan de hand van projecten en specifieke probleemstellingen bij de OBD (of eventueel elders) ingekocht. Zowel de projecten als de criteria zullen in overleg met het op overeenstemming gericht overleg nader moeten worden uitgewerkt. Hierbij kunnen uiteraard jaarlijks andere prioriteiten worden gesteld.
- Intentie is om gefaseerd ook een deel van de genoemd 90% specifiek in te vullen. Hiervoor zullen in onderling tussen schoolbesturen en gemeente percentages en criteria worden vastgesteld.

Het voordeel van dit model is dat er met de schoolbesturen inhoudelijke discussie dient plaats te vinden over de inzet van de middelen

Bouwsteen 19: Verhoging van het budget onderwijsbegeleiding van 90% tot 100% van het niveau sobere dienstverlening, waarbij de toe te voegen 10% wordt ingezet voor specifieke problemen en/of projecten.

Decentralisatie onderwijsbegeleiding

De Tweede Kamer overweegt de rijksmiddelen voor onderwijsbegeleiding over te hevelen naar het gemeentefonds danwel rechtstreeks toe te kennen aan de scholen. Een en ander zou moeten ingaan op 1 januari 2002.

6.7.4 Adviesbureaus voor onderwijs en beroep

Het Adviesbureau voor Onderwijs en Beroep (AOB) geeft voorlichting aan jongeren en intermediairs. Men adviseert jongeren middels een gesprek of psychologische onderzoek, traint sollicitanten en begeleidt jongeren bij hun intrede in het arbeidsproces. Het bureau vervult deze functies in samenwerking met onderwijsinstellingen en arbeidsvoorziening. De gemeente heeft geen bemoeienis met het bureau.

6.8 Nieuwkomers

Steeds vaker vestigen zich leerplichtige kinderen in de gemeente Voerendaal die de Nederlandse taal niet of nauwelijks machtig zijn. Hierdoor verkeren ze in een achterstandssituatie ten opzichte van hun leeftijdgenoten.

De eerste verantwoordelijkheid voor de zorg voor die leerlingen ligt bij de scholen. In de praktijk blijkt dat de zorg die de scholen maximaal kunnen bieden onvoldoende is om de leerlingen uit de achterstandssituatie te halen. In dat geval kan gebruik gemaakt worden van de expertise van de regionale opvangklas (primair onderwijs) en de internationale schakelklas (voortgezet onderwijs).

Deze instituten die in samenwerking tussen de planplichtige⁴⁷ gemeenten en schoolbesturen in stand worden gehouden hebben voldoende expertise om de betreffende leerlingen op een acceptabel niveau in te laten stromen in het regulier onderwijs. Het gaat hierbij om 4 categorieën leerlingen te weten:

- Asielzoekers.
- Immigranten.
- Allochtone leerlingen.
- Nederlandse leerlingen die uit het buitenland zijn gerepatriëerd.

De ervaring van de laatste jaren leert dat het jaarlijks ongeveer 6 leerlingen van de basisschool betreft en ongeveer 3 leerlingen van het voortgezet onderwijs.

De scholen in Voerendaal zijn zowel qua menskracht als financieel onvoldoende toegerust om deze leerlingen op te vangen, zeker waar leerlingen de Nederlandse Taal in het geheel niet beheersen. Deze kinderen vragen vrijwel continu begeleiding, hetgeen in een normale lessituatie niet mogelijk is zonder dat dit teveel ten koste gaat van de overige leerlingen. Hierbij wordt opgemerkt dat de Voerendaalse scholen van het rijk de facto geen extra rijksgelden ontvangen voor de genoemde leerlingen. Dit komt door de subsidiemethodiek van het rijk waardoor pas extra gelden worden toegekend als een school een minimum aantal leerlingen uit de doelgroep heeft.

Als alternatief kan gebruik worden gemaakt van in de regio aanwezige specifieke voorzieningen voor deze doelgroep. Te denken valt hierbij aan de opvangklas te Brunssum voor wat betreft het primair onderwijs en de Internationale schakelklas van het Deltacollege, eveneens te Brunssum, voor het voortgezet onderwijs.

De betreffende leerlingen bezoeken deze scholen in zijn algemeenheid één schooljaar. Naar verwachting kunnen de leerlingen na dat schooljaar in het regulier onderwijs instromen. De leerling kan vanaf dat moment worden beschouwd als een reguliere (zorg-)leerling. Indien een leerling na de genoemde termijn niet rijp geacht wordt voor het regulier onderwijs wordt de termijn verlengd. Het kan echter ook zo zijn dat de overstap naar het regulier onderwijs al eerder kan worden gemaakt.

---

⁴⁷ Gelet op het geringe aantal leerlingen met onderwijsachterstand de beperkte gemeentelijke budgetten ter bestrijding van deze achterstanden is onze gemeente niet verplicht jaarlijks een plan op te stellen.

De kosten van de geschetste eerste opvang worden jaarlijks als volgt geraamd:

3 statushouders primair onderwijs	f	-,-- ⁴⁸	€	-,--
3 niet-statushouders ⁴⁹ primair onderwijs à f 2.500,-- =	f	7.500,--	€	3.403,--
3 leerlingen voortgezet onderwijs à f 1.500,-- =	f	4.500,--	€	2.042,--
	f	12.000,--	€	5.445,--

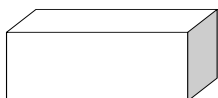
De bijdrage voor de leerlingen voortgezet onderwijs betreft de kosten van het vervolgonderzoek naar uitstroommogelijkheden uit de internationale schakelklas door de onderwijsbegeleidingsdienst.

Voor het schoolbezoek van betrokken leerlingen kunnen de ouders in aanmerking komen voor (een vergoeding in de kosten van) leerlingenvervoer.

Als de leerlingen na de opvangklas in het reguliere basisonderwijs instromen dient de school voor een adequate opvang en nazorg zorg te dragen. Er van uitgaande dat de betreffende leerling dan weliswaar nog als normale zorgleerling kan worden aangemerkt, maar daarboven geen extra zorg meer nodig heeft, dienen de scholen dit binnen hun reguliere middelen te bekostigen.

De scholen geven aan dat de beschikbare middelen in het algemeen niet toereikend zijn. Alsdan is naar hun mening ten behoeve van allochtone leerlingen (w.o. nieuwkomers) nog steeds extra zorg en dus extra geld nodig voor de opvang en begeleiding van deze kinderen gedurende de rest van hun basisschoolcarrière. Hiervoor vraagt men een jaarlijks bedrag ad bijna f 60.000 (€ 27.227). Dit bedrag is gebaseerd op de te maken personele kosten voor in totaal 28 allochtone leerlingen ad f 2.120 (€ 954) elk.

Dit bedrag wordt aan de gemeente gevraagd omdat de scholen op basis van de rijksregelgeving ter zake niet in aanmerking komen voor extra gelden. Het rijk is ter zake van mening dat scholen met een beperkte onderwijsachterstand c.q. een beperkt aantal "probleemgevallen" de benodigde zorg binnen het reguliere budget moeten kunnen aanbieden. Naar onze mening is geen taak van de gemeente om "gaten" die het rijk ter zake laat vallen te vullen c.q. ter zake een extra gemeentelijke bijdrage toe te kennen uit eigen middelen. Verder merken wij op dat in deze nota gekozen wordt om de gemeentelijke bijdrage voor onderwijsbegeleiding op te trekken van 90% naar 100% van de door de minister vastgestelde norm voor sobere dienstverlening. Dit extra geld zou men, in overleg met de gemeente, kunnen besteden ten behoeve van de genoemde doelgroep. De school kan verder een (incidentele) aanvraag indienen bij het samenwerkingsverband⁵⁰ ten behoeve van extra middelen.

Bouwsteen 20: Plaatsing van niet-Nederlandstalige leerlingen bij instroom in de regionale schakelklas c.q. de internationale schakelklas.

6.9 Pesten

Hoewel geen exacte cijfers bekend zijn worden gevallen van pesten steeds vaker bekend. Kinderen die langdurig worden gepest hebben vaak nog langdurig hiervan last. Het zal duidelijk zijn dat dit hun ontwikkeling duidelijk negatief beïnvloedt.

Diegenen die regelmatig pesten blijken dit gedrag verder te ontwikkelen en hebben daardoor een vergroot risico op latere leeftijd te ontspreiden. Gebleken is dat pestgedrag op jongere leeftijd een indicatie is voor crimineel gedrag op latere leeftijd⁵¹.

Naar onze mening dient pestgedrag dan ook consequent te worden bestreden. Dit is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle geledingen die met jeugd werken: ouders, scholen en andere organisaties. Scholen dienen naar onze mening alle signalen over pesten serieus te nemen en hierop de nodige maatregelen te treffen.

⁴⁸ kosten ten behoeve van statushouders worden door rijk aan de betreffende school vergoed.

⁴⁹ anderstalige leerlingen die niet behoren tot de categorie vluchtelingen/statushouder, b.v. kinderen uit EEG-landen en uit Oost-Europa.

⁵⁰ Samenwerkingsverband Voerendaal-Nuth-Heerlen in kader van het voormalige "Weer Samen naar School"

⁵¹ Jeugd en Gezin II, Ministerie van Justitie, juni 1997

Sinds enkele jaren wordt in het kader van het schooladoptieplan (zie verderop in deze nota) aan de basisscholen de mogelijkheid gegeven om te participeren in het project pesten. Doel van dit project is kinderen bewust te maken van pestgedrag met als doel dit als groep niet te accepteren. Tot op heden hebben de Voerendaalse scholen nog slechts beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van het project. Naar onze mening verdient het dan ook sterk aanbeveling dit project in te bedden binnen het reguliere lesprogramma. Deze activiteit maakt onderdeel uit van het schooladoptieplan.

Bouwsteen 21: Integratie van “project pesten” in het basisonderwijs.

7. Sociale zaken en arbeidstoeleiding

Aansluitend op het onderwijstraject heeft de gemeente een taak op het gebied van sociale zaken en arbeidstoeleiding. In eerste instantie is het de taak aan Arbeidsvoorziening om jongeren na hun schoolcarrière te bemiddelen naar betaald werk. Daar waar dit op grond van individuele omstandigheden niet mogelijk is heeft de gemeente in het kader van haar vangnetfunctie een aanvullende taak.

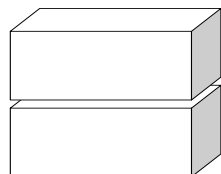
Het aanbod voor jongeren op het gebied van sociale zaken en arbeidstoeleiding wordt verzorgd door de gemeentelijke sociale dienst, arbeidsbureaus en Maecon. Doelstelling is uiteindelijk instroming op de arbeidsmarkt. Hiervoor zijn veelal onderwijstrajecten in combinatie met het opdoen van werkervaring nodig.

7.1 Wet Inschakeling Werkzoekenden (W.I.W.)

Voor werkloze jongeren tot en met 23 jaar is een zogenoemde sluitende aanpak ontworpen. Doelstelling hiervan is om werkloze jongeren binnen maximaal één jaar in een traject dan wel in een (reguliere) dienstbetrekking te plaatsen. De jongeren worden in eerste instantie bemiddeld door het arbeidsbureau. Als vangnet biedt Maecon de jongeren een W.I.W.-jongerenbaan aan (32 uur per week tegen het minimumjeugdloon).

Deze betrekking eindigt in principe bij het bereiken van de 23-jarige leeftijd. Indien daartoe aanleiding bestaat wordt betrokkene opnieuw geïndiceerd voor de W.I.W. en hem/haar een nieuwe dienstbetrekking aangeboden. Jongeren met een indicatie in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (W.S.W.) worden bij het bereiken van de 23-jarige leeftijd niet ontslagen. De W.I.W.-dienstbetrekking wordt voortgezet totdat betrokkenen in de W.S.W. kan worden geplaatst.

Per 1 januari 2000 hebben 2 Voerendaalse jongeren een W.I.W.-dienstbetrekking. Vier jongeren op een werkervaringsplaats geplaatst. Verder is het afgelopen jaar van 3 personen uit onze gemeente met een W.S.W.-indicatie de dienstbetrekking voortgezet na het bereiken van de 23-jarige leeftijd.

Bouwsteen 22: Jongerenbanen in het kader van de Wet Inschakeling Werkzoekenden ten behoeve van werkloze jongeren tot en met 23 jaar.

Bouwsteen 23: Trajectbegeleiding voor werkloze jongeren met als einddoel instroming in de reguliere arbeidsmarkt.

7.2 Bijstand

Zolang jongeren nog niet geplaatst zijn in het kader van de Wet Inschakeling Werkzoekenden kunnen zij in principe vanaf 18 jaar aanspraak maken op een basisuitkering voor jongeren. Deze uitkering is op het niveau van kinderbijslag. Vanaf de leeftijd van 21 jaar gelden de bijstandsnormen voor volwassenen.

Momenteel ontvangen 3 personen jonger dan 21 jaar een uitkering ingevolge de Algemene Bijstandswet. Aan twee jongeren is inmiddels een scholingstraject aangeboden.

7.3 Minimabeleid

Tot het minimabeleid worden gerekend kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, huursubsidie, schuldhulpverlening, bijzondere bijstand en de bijdrageregeling sociaal-culturele activiteiten⁵². Door laatstgenoemde regeling is het mogelijk aan ouders met een minimuminkomen een bijdrage te doen in de kosten die zij maken ten behoeve van hun (schoolgaande) kinderen.

⁵² Bijdrageregeling sociaal-culturele activiteiten, Gemeente Voerendaal.

Het gaat hierbij om uitgaven als schoolgeld, excursies e.d. voor de kinderen. De bijdrageregeling is afgelopen jaar verruimd door rekening te houden met kosten die ouders voor kinderen van 12 tot 16 jaar moeten maken. Het minimabeleid is overigens niet expliciet gericht op jongeren.

Bouwsteen 24: Toepassing van het gemeentelijk minimabeleid ten behoeve van jongeren conform de daarvoor vastgestelde kaders.

8. Vrije tijd

De wijze waarop jeugdigen hun vrije tijd besteden is de afgelopen jaren ingrijpend gewijzigd. Vroeger werd vertier vooral gevonden in collectief verband. Vele activiteiten speelden zich af in de openbare sfeer: op straat, op het sportveld, in jeugdorganisaties e.d. Jeugdigen binden zich nu veel minder sterk aan vaste verbanden. De vrijetijdscultuur verandert door de steeds grotere keuzevrijheid en experimenteergedrag van de jeugd. De vrije tijd wordt veel meer individueel of in kleine informele groepen, vaak van wisselende samenstelling, ingevuld. Dit veelal onttrokken aan de publieke sfeer en het informele toezicht van volwassenen.

Daarnaast is de rol van de commercie toegenomen. Jongeren hebben, door bijbaantjes, meer geld te besteden dan ooit. Bij het uitgaan is er sprake van een toename van alcohol- en middelengebruik dat lijkt samen te hangen met toename van geweld in uitgaanscentra.

Sporten is de populairste vorm van vrijetijdsbesteding. Landelijk is de deelname van jongeren aan georganiseerde sportbeoefening de afgelopen jaren licht afgenomen.

Het bovenstaande heeft geleid tot een sterk veranderde vraag van jongeren naar mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding. De gemeentelijke taak is hierbij in eerste instantie faciliterend, voornamelijk gericht op accommodaties en financiële ondersteuning van activiteiten en organisaties.

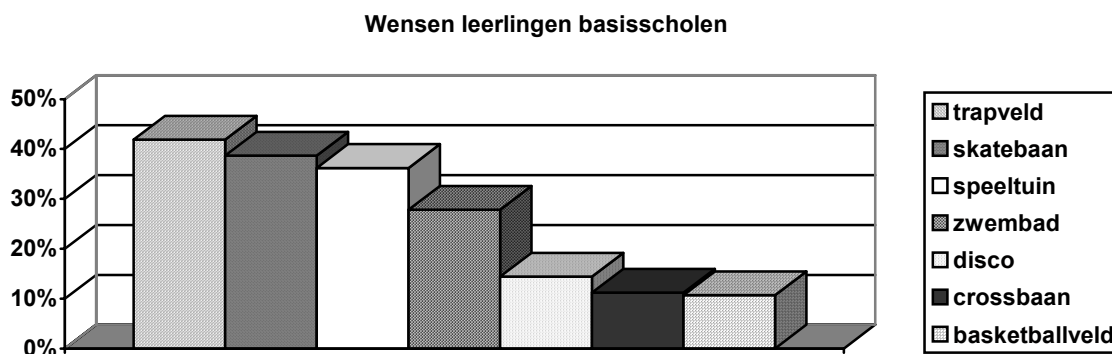
In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de wensen en behoeften van de Voerendaalse jongeren zoals deze naar voren zijn gekomen uit diverse onderzoeken. Vervolgens worden deze wensen vertaald naar het gemeentelijk beleid op de volgende gebieden:

- Speeltuinen.
- Ontmoetingsplekken.
- Ondersteuning lokale verenigingen.
- Uitgaan.
- Bijzondere (nieuwe) activiteiten.

8.1 Wensen en behoeften

In 1999 zijn enquêtes gehouden onder de diverse groepen jeugdigen. De wensen van de jeugd betreffen in het algemeen voorzieningen voor vrijetijdsbesteding. In de volgende paragrafen wordt hierop nader ingegaan.

8.1.1 Leerlingen basisscholen

Geënquêteerd zijn de leerlingen van de groepen 6 tot en met 8 van de plaatselijke basisscholen. Hieruit kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

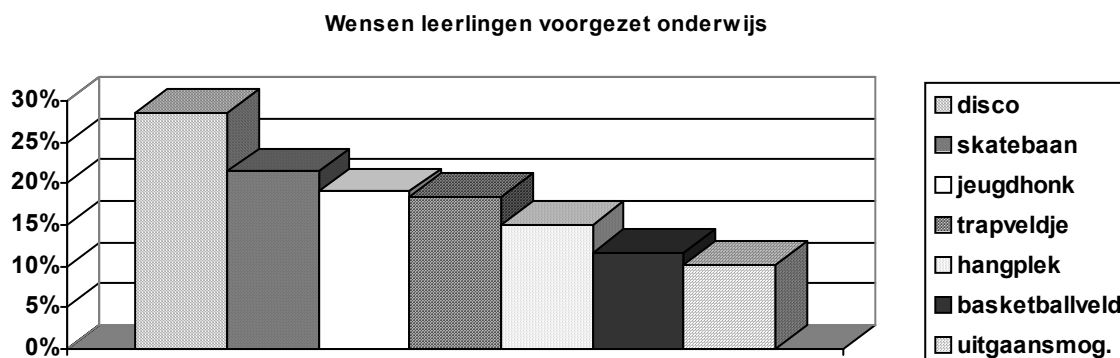

Het merendeel van de leerlingen is van mening dat het aanbod van voorzieningen en activiteiten in de gemeente Voerendaal onvoldoende is. Gemist worden vooral diverse soorten speelterreinen, zoals trapveldjes, skate/skeelerbanen en een speeltuin.

De wensen van de jeugd verschillen op onderdelen aanzienlijk. Zo is er in Voerendaal met name behoefte aan een skatebaan en in Ransdaal aan een speeltuin. Voor specificaties hiervan wordt verwezen naar de bijlagen.

8.1.2 Leerlingen voortgezet onderwijs

Evenals de leerlingen van de basisscholen zijn ook de leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs van mening dat er in de gemeente Voerendaal te weinig te doen is voor de jeugd. Gemist worden met name:

Ook hier bestaan nogal grote verschillen tussen de diverse kernen. Zo is in Voerendaal duidelijk behoefte aan een skatebaan en in Ubachsberg aan een trapveldje.

8.1.3 Wensen aandachtsgroep

Tot de aandachtsgroep worden gerekend die jongeren die momenteel gebruik maken van (informele) hangplekken in de gemeente. Deze groep bestaat grotendeels uit jongeren die nog een school bezoeken, deels gecombineerd met betaald werk. Het zal duidelijk zijn dat deze groep het meest behoefte heeft aan formele, bij voorkeur overdekte, hangplekken (61,5%) in de diverse kernen.

8.1.4 Wensen ouders

Naar aanleiding van opmerkingen c.q. vragen tijdens de inspraakperiode is een aanvullende enquête uitgevoerd onder de ouders van de Voerendaalse jeugdigen. De belangrijkste conclusies uit deze enquête zijn:

- Belangrijkste gewenste voorziening: speeltuin (met name in Voerendaal).
- Ouders zijn in het algemeen voorstander van aanleg van ontmoetingsplekken (75%). Minder dan 10% is tegen de aanleg. Naarmate de leeftijd van de kinderen toeneemt stijgt het aantal respondenten dat aanleg van een ontmoetingsplek heel goed vindt.
- Er blijkt een duidelijke behoefte aan opvoedingsondersteuning, met name bij alleenstaande ouders. Bijna 30% van de ouders geeft aan zeker of waarschijnlijk van deze voorziening gebruik te maken als die wordt aangeboden. Bij alleenstaande ouders is dit 53%, waarvan 33% zegt zeker gebruik te gaan maken.
- Ouders vinden het een goede zaak om jeugd bij voorbereiding en uitvoering van het jeugdbeleid te betrekken.

8.2 Speeltuinen

Eind jaren tachtig is door de gemeenteraad een beleidslijn vastgesteld voor het inrichten en beheren van speelterreinen. Hierbij is uitgangspunt dat de terreinen worden ingericht en beheerd (toezicht en klein

onderhoud) door buurtverenigingen c.a., waardoor een optimale betrokkenheid van de buurtbewoners gegarandeerd is en de kans op vandalisme, vernielingen etc. het kleinst is. Voor de eerste inrichting van de speelterreinen wordt een gemeentelijke bijdrage beschikbaar gesteld ad f 15.000,- per terrein. Bovendien komen de kosten van de noodzakelijke civieltechnische werkzaamheden en de benodigde grond voor rekening van de gemeente.

Geconcludeerd kan worden dat de resultaten van dit beleid alleszins bevredigend zijn. De aangelegde speelvoorzieningen worden intensief gebruikt en verkeren in een goede onderhoudsstaat. Waar incidenteel vernielingen plaatsvinden worden deze door de beheerende vereniging in het algemeen snel en goed hersteld.

In de met de beheerende verenigingen afgesloten overeenkomsten is bepaald dat de vervanging van de eerste inrichting wanneer noodzakelijk - in overleg - voor rekening van de gemeente komt. Dit is van overeenkomstige toepassing op groot onderhoud (incl. renovaties). Vervanging van door de vereniging zelf bekostigde toestellen dient uiteraard ook voor rekening van de vereniging plaats te vinden.

Op dit moment bevinden zich in de gemeente de volgende speelterreinen:

<u>Locatie</u>	<u>Beherende organisatie</u>
Wachtendonkstaat	Tijdelijk gesloten.
Parallelweg	Buurtvereniging Baneblökske
Dirksstraat	Stichting Openbare Recreatieweide Ubachsberg
Kunderhoes-Zuid	Buurtvereniging Kundesj Heem
Groene Kruisstraat	Stichting Openbare Speelweide Kern Klimmen
Dingbank	Buurvereniging St. Jozef Termaar

Intentie is om in elke kern tenminste één speelvoorziening te realiseren.

Bouwsteen 25: Realisatie c.q. instandhouding van tenminste één speelterrein in elke kern voor de jeugd tot ± 12 jaar, waarbij het beheer plaatsvindt door een (buurt-)vereniging.

8.2.1 Speelterrein Overheek

Op initiatief van een aantal bewoners van het bestemmingsplan Overheek zijn de voorbereidingen gestart voor een nieuwe speeltuin in deze wijk. Het is de bedoeling hiervoor het grasveld aan de Haspengouw te gebruiken. In overleg met de initiatiefnemers en de omwonenden wordt een en ander de komende tijd verder uitgewerkt. Naar verwachting kan in 2002 worden gestart met de aanleg.

Bouwsteen 26: Aanleg van een speelterrein in Overheek.

8.2.2 Speelterrein Ransdaal

Al diverse jaren wordt geprobeerd om in Ransdaal een geschikt terrein te vinden voor de aanleg van een speeltuin. Voorwaarden waaraan het terrein moet voldoen is een redelijk centrale ligging en een goede veilige bereikbaarheid. Daarnaast zou het terrein of eigendom van de gemeente moeten zijn dan wel zouden er voor een periode van tenminste 10 jaar met de eigenaar van het terrein afspraken gemaakt moeten worden.

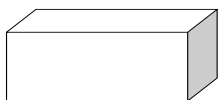
Helaas is het, ook na overleg met de Oudervereniging Ransdaal, niet mogelijk gebleken een terrein te vinden dat aan deze voorwaarden voldoet. De enige mogelijkheid die resteert is een deel van het Dorpsplein in te richten als speeltuin voor de jongere jeugd. Dit leidt echter tot het verlies van de plein-

functie ter plaatse. Daarnaast is in deze buurt geen buurtvereniging of soortgelijke organisatie actief, die op basis van het vastgelegd beleid het terrein zou kunnen beheren. Alternatief is het verspreid plaatsen van een aantal losse toestellen op nader te bepalen plaatsen. Uit de inspraak blijkt duidelijk de wens om toch te komen tot een speeltuin voor kinderen op een veilige locatie. Deze wenselijkheid wordt onderstreept door het gegeven dat het activiteitenaanbod voor kinderen in Ransdaal duidelijk achterblijft bij de meeste andere kernen.

Wij stellen dan ook voor om, ondanks de hieraan verbonden nadelen, te kiezen voor aanleg van een eenvoudige speeltuin op een gedeelte van het Dorpsplein. Ter plaatse zal dan moeten worden gezocht naar een beheersorganisatie. Indien deze niet wordt gevonden zal alsnog worden volstaan met de plaatsing van enkele losse toestellen. Wij zijn voornemens om ter compensatie van de vervallen parkeerplaatsen op het Dorpsplein naast de kerk aanvullende parkeerplaatsen te realiseren. Hiervoor zal de gemeenteraad binnenkort een separaat voorstel worden gedaan. Het ligt in de bedoeling om de kosten ter zake te dekken uit het saldo van de jaarrekening 2000.

Voor de realisatie van een speeltuin in Ransdaal zijn reeds gelden gereserveerd voor een bedrag ad f 50.000 (€ 22.689). De jaarlijkse onderhoudskosten voor deze speeltuin zijn reeds opgenomen in de meerjarenbegroting 2001-2004.

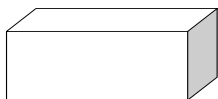

Bouwsteen 27: Realisatie van een speelvoorziening op het Dorpsplein in Ransdaal.

8.2.3 Speelterrein Lindelauf

Het afgelopen jaar is de speeltuin aan de Wachtendonkstraat herhaaldelijk doelwit geweest van vandalen. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat in de speeltuin onveilige situaties ontstonden, de Buurtvereniging het beheer niet meer wil continueren en de speeltuin (tijdelijk) is gesloten. Het ligt in de bedoeling de speeltuin ter plaatse te splitsen in een speeltuin voor de jongere jeugd en een ontmoetingsplek voor de oudere jeugd. Deze delen zullen duidelijk van elkaar worden gescheiden, waarbij de beherende vereniging voor wat betreft beheer slechts verantwoordelijk is voor de speeltuin voor de jongere jeugd. De medewerking van de buurtvereniging of een andere beheersorganisatie is een voorwaarde om medewerking te verlenen aan de herinrichting. Inmiddels is duidelijk geworden dat de buurtvereniging niet meer bestaat. Verder is gebleken dat de personen die in het verleden de speeltuin hebben beheerd niet meer bereid zijn om een en ander opnieuw op te pakken. Dit betekent dat voor de speeltuin een nieuwe beheersorganisatie zal moeten worden gevonden. Zou deze niet gevonden worden dan wordt ter plaatse volstaan met een trapveldje.

De kosten van de aanleg worden geraamd op een bedrag ad f 40.000 (€ 18.151) eenmalig (f 15.000 oftewel € 6.806 bijdrage toestellen en f 25.000 oftewel € 11.345 civieltechnisch werk). Deze kosten kunnen worden gedekt uit de in het welzijnsfonds geparkeerde niet aangewende middelen voor jeugdbeleid uit voorgaande jaren.

Bouwsteen 28: Herinrichting van het speelterrein aan de Wachtendonkstraat in Voerendaal.

8.2.4 Trapveldje Kunrade

Door de Kunraadse jeugd wordt expliciet gevraagd om een trapveldje. Op dit moment is een dergelijke voorziening in Kunrade niet voorhanden. Het Bautseplein is hiervoor naar onze mening een ideale locatie. Dit omdat het aldaar aanwezige grasveld niet alleen voldoende groot is maar tevens niet direct aan woningen grenst. De te maken kosten kunnen relatief beperkt blijven (stevige metalen doelen die

voldoende zijn vastgezet). Kosten f 15.000 (€ 6.806) Op basis van een 5-jarige anciënniteit en 6% rente betekent dit jaarlijkse lasten ad f 3.561,-- (€ 1.616).

Bouwsteen 29: Aanleg van een trapveldje op het Bautseplein.

8.3 Ontmoetingsplekken

Ontmoetingsplekken kunnen voor wat betreft hun functie worden onderverdeeld in hangplekken en activiteitplekken (trapveldje, speeltuin, basketbalveld, skatebaan e.d.). Deze soorten plekken richten zich op specifieke doelgroepen en zijn deels leeftijdsgebonden. Beide soorten plekken kunnen los van elkaar worden aangelegd, maar ook gecombineerd. Een dergelijke voorziening wordt aangeduid als een multifunctionele ontmoetingsplek.

Voordeel van een dergelijke plek is dat jongeren meer mogelijkheden hebben om actief bezig te zijn, hetgeen in het algemeen de hinder die de omwonenden van een ontmoetingsplek ondervinden aanzienlijk verminderd. Het verdient naar onze mening dan ook aanbeveling om in principe te kiezen voor multifunctionele ontmoetingsplekken.

Voor wat betreft de inrichting van deze plekken gaat de voorkeur uit naar een multifunctionele verharde plek met een (gedeeltelijk) overdek zitje. Afhankelijk van de concrete wensen van de gebruikers kunnen hier dan aanvullende voorzieningen worden geplaatst als een basketbalpaal, mini-ramp (skaten), doel e.d. Hiervoor is per locatie een budget nodig van f 30.000 (€ 13.613).

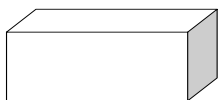
Hierbij kiezen wij expliciet niet voor het aanleggen van een half-pipe⁵³ voor skaters. Dit omdat een dergelijke voorziening slechts door een beperkt aantal jongeren gebruikt wordt, hetgeen niet opweegt tegen de kosten van aanleg (ruim f 50.000 oftewel € 22.689) en onderhoud. In plaats hiervan wordt gekozen voor (verplaatsbare) mini-ramps⁵⁴, die ook door de minder ervaren skater gebruikt kunnen worden en die toch voldoende uitdaging geven voor de ervaren skaters.

Bij voorkeur dienen de plekken zodanig moeten te worden gespreid over de diverse kernen dat elke kern beschikt over tenminste één (zo mogelijk) multifunctionele ontmoetingsplek. Daarbuiten kan, afhankelijk van de concrete behoefte, besloten worden tot extra plekken met louter een hangfunctie.

Ontmoetingsplekken zullen zoveel mogelijk in overleg met de jeugd worden ingericht. De beoogde gebruikers zullen dan ook worden betrokken bij de plaatsbepaling en de inrichting van de plekken. Hierover heeft reeds met diverse groepen overleg plaatsgevonden.

Waar mogelijk zal de jeugd de gelegenheid worden gegeven om zelf mee te helpen bij de inrichting en het beheer (onderhoud) van de plekken. Het beheer van de ontmoetingsplekken behoort tot de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gebruikers, de gemeente en de politie. De gebruikers zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het schoonhouden van de plaats. Een frequente aanwezigheid van politie op ontmoetingsplekken is noodzakelijk. Hierbij is het van belang dat de benadering van de jeugd in eerste aanleg vriendschappelijk is. Zodoende is het mogelijk vanuit een vertrouwensbasis waar nodig gezamenlijk bij te sturen.

Dit laat onverlet dat wanneer uiteindelijk blijkt dat plekken vernield worden en/of ter plaatse onacceptabele overlast wordt veroorzaakt, de inrichting verwijderd zal worden en de plek wordt gesloten.

Bouwsteen 30: Realisatie en instandhouding van tenminste een ontmoetingsplek in elke kern.

⁵³ skatebaan in de vorm van een halve verticaal geplaatste cirkel.

⁵⁴ mini-ramps: kleine en lage (verplaatsbare) hindernissen ter plaatsing op een verharde skatebaan.

Op basis van de huidige behoefte betekent het vorenstaande multifunctionele ontmoetingsplekken in de kernen Voerendaal, Kunrade, Klimmen, Ubachsberg en Ransdaal. Hierbij verdient het aanbeveling om zoveel mogelijk gebruik te maken van reeds bestaande plaatsen. Bij de locatiebepaling zijn de volgende aspecten van belang:

- Goed bereikbare en verkeersveilige ligging.
- Overzichtelijk en goed zichtbaar vanaf de openbare weg.
- Gelegen in de bebouwde kom (i.v.m. sociale controle en om ongewenste ontwikkelingen zoveel mogelijk tegen te kunnen gaan).

Op basis hiervan wordt gekozen voor multifunctionele ontmoetingsplekken op de volgende locaties:

8.3.1 Ontmoetingsplek Voerendaal.

Gekozen wordt voor een ontmoetingsplek aan de Wachtendonkstraat. De huidige speeltuin wordt gesplitst in een ontmoetingsplek en een speeltuin voor de jongere jeugd (zie paragraaf over speeltuinen). Beide functies worden duidelijk van elkaar gescheiden.

Kostenraming	kosten	afschrijvingstermijn	rente	jaarlijkse kosten (ann.)
Civieltechnisch werk	f 30.000,--	15 jaar	6%	f 3.089,--
Inrichting	f 30.000,--	5 jaar	6%	f 7.122,--
Jaarlijks onderhoud				f 1.500,--
Totaal	f 60.000,--	(€ 27.227)		f 11.711,-- (€ 5.314)

8.3.2 Ontmoetingsplek Kunrade.

In eerste instantie is uitgegaan van één ontmoetingsplek voor Voerendaal en Kunrade. Tijdens de inspraak is gebleken dat het aanbeveling verdient om niet alleen in Voerendaal maar ook in Kunrade op een nader te bepalen locatie een ontmoetingsplek in te richten. Als redenen hiervoor worden genoemd:

- In Kunrade functioneert de speeltuin als ontmoetingsplek. Dit levert veel overlast op voor de omwonenden. In overleg met alle betrokkenen is toegezegd dat serieus bekeken wordt om voor deze jeugd elders een ontmoetingsplek in te richten. Dit in de verwachting dat hiermee de overlastproblematiek rondom de speeltuin aanmerkelijk wordt verminderd.
- In Voerendaal en Kunrade is sprake van aparte groepen "hangjongeren". Deze kunnen niet op één plaats worden ondergebracht.
- De behoefte aan een ontmoetingsplek in Kunrade is groot.

In overleg met betrokkenen zal binnenkort een locatie voor een ontmoetingsplek worden gekozen.

Kostenraming	kosten	afschrijvingstermijn	rente	jaarlijkse kosten (ann.)
Civieltechnisch werk	f 30.000,--	15 jaar	6%	f 3.089,--
Inrichting	f 30.000,--	5 jaar	6%	f 7.122,--
Jaarlijks onderhoud				f 1.500,--
Totaal	f 60.000,--	(€ 27.227)		f 11.711,-- (€ 5.314)

8.3.3 Ontmoetingsplek Ubachsberg

De ontmoetingsplek in Ubachsberg is momenteel geïntegreerd in de speeltuin aan de Dirksstraat. Deze combinatie blijkt in de praktijk verre van ideaal te zijn. Gebleken is dat de leerlingen van de basisschool die hier spelen zich regelmatig bedreigd of gepest voelen. Ze durven dan ook nauwelijks zonder begeleiding van ouders in de speeltuin te spelen als de oudere jeugd zich op de hangplek ophoudt.

Wij achten het dan ook wenselijk de ontmoetingsplek naar elders te verplaatsen. Hiervoor zal in overleg met betrokkenen naar een geschikte locatie worden gezocht. De kosten van verplaatsing (zithoek)

en inrichting worden geraamd op f 40.000 (€ 18.151). Daarnaast is alsdan een bedrag ad f 15.000 (€ 6.807) nodig voor de herinrichting van de in de speeltuin vrijkomende ruimte. Hierbij blijft de skatebaan op de huidige locatie. Dit omdat verplaatsing zeer kostbaar is. De totale kosten bedragen derhalve f 55.000 (€ 24.958) oftewel f 45.000 (€ 20.420) meer dan de nu in de begroting opgenomen f 10.000.

Op basis hiervan worden de jaarlijkse meerkosten als volgt berekend:

Kostenraming	kosten	afschrijvingstermijn	rente	jaarlijkse kosten (ann.)
Civieltechnisch werk	f 20.000,--	15 jaar	6%	f 2.059,--
Inrichting hangplek	f 20.000,--	5 jaar	6%	f 4.748,--
Jaarlijks onderhoud				f 1.500,--
Herinrichting speeltuin	f 15.000,--	10 jaar	6%	f 2.038,--
Totaal	f 55.000 (€ 24.958)			f 10.345,-- (€ 4.694)

8.3.4 Ontmoetingsplek Klimmen

In Klimmen wordt een ontmoetingsplek aangelegd aan de zuidzijde van de Groene Kruisstraat (tegenover de ingang van de speeltuin).

Kostenraming	kosten	afschrijvingstermijn	rente	jaarlijkse kosten (ann.)
Civieltechnisch werk	f 30.000,--	15 jaar	6%	f 3.089,--
Inrichting	f 30.000,--	5 jaar	6%	f 7.122,--
Jaarlijks onderhoud				f 1.500,--
Totaal	f 60.000,-- (€ 27.227)			f 11.711,-- (€ 5.314)

8.3.5 Ontmoetingsplek Ransdaal.

Hiervoor is reeds opgemerkt dat het vinden van een geschikte locatie voor een speeltuin in Ransdaal niet eenvoudig is. Dit is eveneens het geval bij de beoogde ontmoetingsplek. Na afweging van alle voor- en nadelen wordt gekozen voor het realiseren van een eenvoudige ontmoetingsplek op de locatie waar de betreffende groep zich nu reeds ophoudt: de zijkant van het gemeenschapshuis 't Wouves. Gelet op de beschikbare ruimte zal dit geen multifunctionele ontmoetingsplek kunnen zijn. De kosten hiervan worden als volgt geraamd:

Herziene kosten	kosten	afschrijvingstermijn	rente	jaarlijkse kosten (ann.)
Civieltechnisch werk	f 5.000,--	15 jaar	6%	f 515,--
Inrichting	f 15.000,--	5 jaar	6%	f 3.561,--
Jaarlijks onderhoud				f 1.500,--
Totaal	f 20.000,--			f 5.576,-- (€ 2.530)

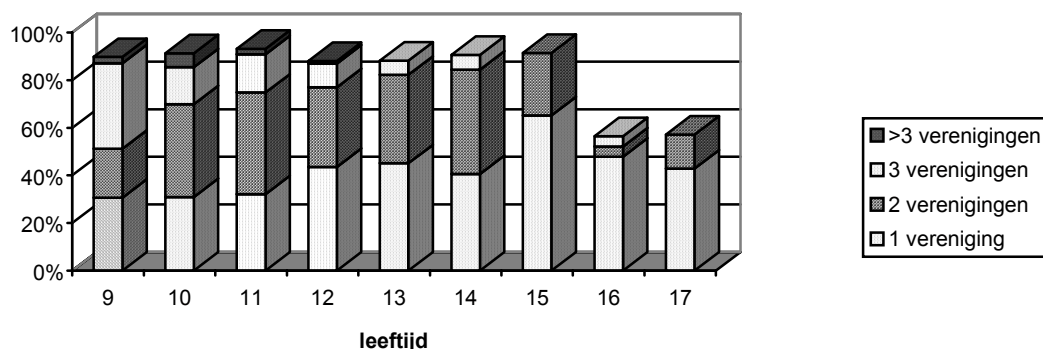
8.4 Lokale verenigingen

Ongeveer 90% van de Voerendaalse jeugd van 7 tot en met 14 jaar is lid van één of meerdere plaatselijke verenigingen. Ofschoon geen exacte gegevens van andere gemeenten bekend zijn, kan worden aangenomen dat in de gemeente Voerendaal sprake is van een relatief hoge verenigingsgebondenheid. Vanaf 15 jaar daalt dit percentage abrupt tot ± 55%, waarna een stabilisatie plaatsvindt.

Favoriet is een lidmaatschap van sportverenigingen (63%), gevolgd door jeugd- en jongerenwerk (16%), muziekkorpsen (10%), Jeugdkoren (4%) en peuterspeelzalen (4%).

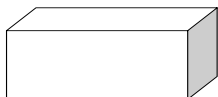
Lidmaatschappen verenigingen

In dit overzicht zijn slechts gegevens opgenomen van Voerendaalse jeugd die lid is van een Voerendaalse vereniging. De meeste jeugdigen zijn lid van een vereniging in de eigen woonkern (82%). Verder zijn ook diverse personen lid van verenigingen elders ($\pm 3\%$). Dit betreft dan met name soorten verenigingen die niet in Voerendaal zijn zoals hockey en diverse gevechtssporten.

Het hebben van jeugdleden is voor veel verenigingen een noodzaak voor het op termijn instandhouden van de vereniging en dus van de sociale functie van een vereniging. Om de vereniging voor jongeren aantrekkelijk te maken dient een goed product te worden geboden op een goede, bereikbare accommodatie.

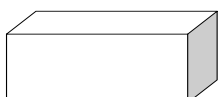
De gemeente ondersteunt het plaatselijk verenigingsleven door toekenning van subsidie en beschikbaarstelling in ruime zin van accommodaties. Dit subsidie komt voor een groot deel ten goede van de jeugd. Continuering hiervan is van essentieel belang om het hoog aantal lidmaatschappen van verenigingen te handhaven.

Bouwsteen 31: *Continuering financiële ondersteuning plaatselijke verenigingen die met jeugd werken op basis van de Algemene Subsidieverordening Welzijn en Volksgezondheid.*

Door de verenigingsbesturen wordt als voornaamste knelpunt bij het werken met jeugd benoemd het onvoldoende beschikbaar zijn van (vrijwillig) kader. Dit komt voornamelijk doordat steeds minder (jongere) mensen bereid zijn om zich langdurig actief in te zetten voor een vereniging. De gemeente heeft behalve in de randvoorwaardelijke sfeer (financiële ondersteuning) weinig concrete mogelijkheden om de verenigingen hierbij effectief te ondersteunen.

Diverse verenigingen geven expliciet aan problemen te hebben met het omgaan met gedrag van jeugdigen. Hiervoor zal, afhankelijk van de behoefte, een cursus worden aangeboden om vrijwilligers die met jeugd omgaan inzicht te geven in de leef- en denkwereld van de jeugd. Hierbij worden instrumenten aangeboden om op een goede effectieve manier met jongeren om te gaan. De kosten hiervan worden, uitgaande van gebruikmaking van diverse bestaande cursussen op dit terrein, geraamd op f 8.000 (€ 3.630) jaarlijks.

Bouwsteen 32: *Inhoudelijke ondersteuning van vrijwilligers die met jeugd werken door het aanbieden van een cursus “werken met jeugd”.*

Gelet op het gebrek aan vrijwilligers zijn verenigingen niet in staat om activiteiten te organiseren buiten hun primaire werkgebied. Nieuwe activiteiten voor de jeugd komen in het algemeen dan ook niet of nauwelijks van de grond.

Hierna wordt ingegaan op een tweetal specifieke werkterreinen, te weten het jeugd- en jongerenwerk en sportverenigingen. Daarnaast wordt in het hoofdstuk over amateuristische kunstbeoefening aandacht besteed aan verenigingen die op dit gebied activiteiten voor jeugd aanbieden.

8.4.1 Jeugd- en jongerenwerk

Het jeugd- en jongerenwerk in onze gemeente richt zich in het bijzonder op de kinderen van 4-12 jaar. Daarnaast zijn er beperkt activiteiten voor de wat oudere jeugd (Klimop '71, Jeugdwerk Ransdaal, Jeugd- en Jongerenwerk Voerendaal en Scouting Voerendaal). Het werk richt zich op ontmoeting, ontspanning en recreatie door middel van soos, spel, disco e.d. De organisaties die jeugd- en jongerenwerk aanbieden draaien allen op vrijwilligers.

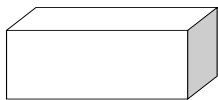
In het begin van de jaren negentig is het jeugd- en jongerenwerk in Ubachsberg geleidelijk ter ziele gegaan. De laatste jaren echter is het kindervakantiewerk ter plaatse door een groep enthousiaste vrijwilligers nieuw leven in geblazen. Het probleem dat zich hierbij voordoet is dat in Ubachsberg geen geschikte huisvesting beschikbaar is voor het kindervakantiewerk. Gelet op het incidentele karakter van de activiteiten is het, gelet op de in de nota accommodatiebeleid vastgelegde beleid ter zake, niet reëel hiervoor een eigen huisvesting te realiseren. Daar waar zich concrete mogelijkheden voordoen zullen wij in overleg met de organisatie bekijken welke ondersteuning wij in alle redelijkheid kunnen bieden.

Bij de groep van 12-18 jaar blijkt een duidelijke behoefte te bestaan aan (wekelijkse) ontspanningsactiviteiten, bij voorkeur op instuifbasis. Dit is het afgelopen jaar met name gebleken bij het Jeugd- en Jongerenwerk in Voerendaal, waar de (te) grote toeloop een enkele keer tot problemen heeft geleid. Door het in overleg tussen alle betrokken tijdig nemen van maatregelen (toegangscontrole en toezicht) is een en ander weer in goede banen geleid.

Het verdient aanbeveling het jeugd- en jongerenwerk voor de groep 14-18 jarigen verder te stimuleren en te ondersteunen. De huidige subsidienorm, die gebaseerd is op een veel beperkter aanbod, biedt hiervoor (te) weinig mogelijkheden om op de concrete behoeften van deze groep in te kunnen spelen. Wij achten het dan ook wenselijk de subsidie in de activiteitencomponent voor deze groep te verhogen en voor de organisatie van een wekelijkse instuif voor 13-18 jarigen aanvullend toe te kennen:

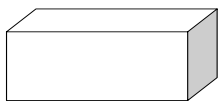
• 25-50 deelnemers	f 1.000,--
• 51-100 deelnemers	f 2.000,--
• meer dan 100 deelnemers	f 3.000,--

Dit betekent een jaarlijkse kostenverhoging van in totaal f 6.000 oftewel € 2.723 (Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Voerendaal f 3.000/€ 1.361; Jeugdvereniging Klimop f 2.000/€ 908 en Jeugdvereniging Ransdaal f 1.000/€ 454).

Bouwsteen 33: Extra financiële ondersteuning van instuifactiviteiten voor de oudere jeugd.

Wij realiseren ons dat bijeenkomsten van oudere jeugd in de omgeving waarin deze plaatsvinden vaak niet ongemerkt voorbij gaan. In samenwerking met de betrokken organisaties en de politie wordt echter getracht om eventuele overlast zoveel mogelijk te vermijden. Hiervoor zal regelmatig overleg plaatsvinden tussen jeugdorganisaties, politie en gemeente. Verder zullen wij in voorkomende gevallen het initiatief nemen voor een oplossingsgericht overleg tussen alle betrokken partijen.

Bouwsteen 34: Structureel overleg tussen jeugdorganisaties, politie en gemeente.

8.4.2 Sport

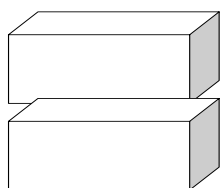
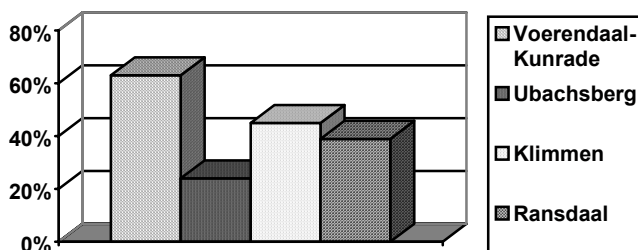
Sportdeelname van de jeugd is belangrijk uit het oogpunt van gezondheid en gemeenschapszin. Het sportaanbod voor de jeugd wordt verzorgd door de plaatselijke sportverenigingen. Binnen de sportsector zijn de jeugdleden (tot en met 18 jaar) te vinden bij⁵⁵:

*	Voetbal	390
*	Ballet	273
*	Judo	170
*	Gymnastiek	156
*	Tennis	153
*	Zwemmen	113
*	Hengelsport	104
*	Volleybal	67
*	Handbal	57
*	Basketbal	43
*	Tafeltennis	14
*	Ruitersport	9

Reeds eerder is opgemerkt dat een groot aantal jeugdigen lid is van een sportvereniging. Hierbij zijn duidelijke verschillen te constateren tussen de diverse kernen. Deze hangen deels samen met de aanwezigheid van accommodaties – en dus van het aanbod aan sport- ter plaatse. In het algemeen zijn jongeren lid van een sportvereniging in hun eigen kern. Het aantal personen dat lid is van een vereniging in een andere kern is relatief gering.

De gemeentelijke taak voor wat betreft (stimulering van) sport ligt op twee gebieden. Ten eerste als randvoorwaarde de beschikbaarheid van accommodaties. In de Nota Accommodatiebeleid⁵⁶ is aangegeven dat een beperkt aanbod aan sportaccommodaties zeer belangrijk is voor de levensvatbaarheid van de diverse kernen. Het gemeentelijk beleid met betrekking tot deze accommodaties is in de genoemde nota opgenomen. De tweede taak van de gemeente is financiële ondersteuning van de sportverenigingen. Ter zake bestaat vooralsnog geen aanleiding om subsidienormen te wijzigen.

Verenigingssport 3-17 jarigen

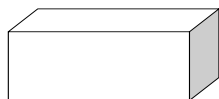
Bouwsteen 35: Beschikbaarheid van sportaccommodaties in de diverse kernen.

Bouwsteen 36: Financiële ondersteuning van sportverenigingen.

Sinds 1990 organiseren de gemeente en de plaatselijke sportverenigingen jaarlijks een schoolsportolympiade. Tijdens deze olympiade kunnen de leerlingen van de groepen 6 t/m 8 van de plaatselijke basisscholen kennismaken met een breed sportaanbod zoals dat door de Voerendaalse sportverenigingen wordt aangeboden. Deze activiteit zal de komende jaren worden gecontinueerd.

⁵⁵ bron: opgave verenigingen bij afrekening subsidie 1999: betreft aantallen leden tot en met 18 jaar per 1 januari 2000.

⁵⁶ Nota Accommodatiebeleid, Gemeente Voerendaal, 1996

Bouwsteen 37: Continuering schoolsportolympiade Voerendaal.

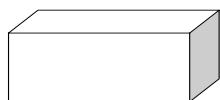
8.5 Uitgaan

De organisatie van uitgaansactiviteiten (w.o. disco) is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van het particulier initiatief. In de praktijk blijkt dat de jeugd hiervoor aangewezen op uitgaansgelegenheden in omliggende (grotere) gemeenten. Naar onze mening bestaat er ook geen aanleiding om dit soort activiteiten voor de oudere jeugd in Voerendaal te initiëren. Dit temeer omdat deze groep over voldoende vervoersmogelijkheden beschikt en de uitgaansactiviteiten een aantrekkelijke werking hebben, waardoor het risico van overlast sterk toeneemt.

8.6 Bijzondere activiteiten

8.6.1 Nationale Straatspeeldag

Jaarlijks wordt op initiatief van de Stichting Kinderen Voorrang een Nationale Straatspeeldag georganiseerd. Op deze dag kunnen kinderen op diverse plaatsen deelnemen aan georganiseerde spellencircuits e.d. Deze activiteit wordt op wijkniveau door vrijwilligersorganisaties georganiseerd. Indien nodig verleent de gemeente in secundaire zin ondersteuning, door het afzetten van de straat, uitleen van materialen e.d.

Bouwsteen 38: Facilitaire ondersteuning van activiteiten in het kader van de stratspeeldag.

8.6.2 Vakantiepas

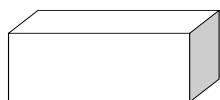
De vakantiepas is een pas waarmee kinderen in de zomervakantie met korting aan diverse activiteiten kunnen deelnemen. Het betreft ruim 50 activiteiten zoals met korting naar zwembad, bowlen en andere recreatieve voorzieningen. Daarnaast kan men een bezoekje (met rondleiding) brengen aan diverse instanties (politie, brandweer, ziekenhuis e.d.). De vakantiepas is een soort kindervakantiewerk, waarbij kinderen zelf keuzes kunnen maken. Toezicht c.a. is, in tegenstelling tot het regulier vakantiewerk, de verantwoording van de ouders.

Deelname aan de vakantiepas betekent een vergroting van het aanbod van activiteiten voor kinderen in de zomervakantie. Dit is een periode waarin nagenoeg alle reguliere activiteiten stilliggen en er een grote behoefte is aan alternatieve vrijetijdsbesteding.

De schaalgrootte van de gemeente Voerendaal is te gering om de vakantiepas lokaal te introduceren. Vandaar dat in principe gekozen wordt voor aansluiting bij het initiatief van Heerlen, Kerkrade, Landgraaf en Simpelveld. Dit omvat een breed aanbod aan activiteiten ten behoeve van leerlingen van de basisscholen in de zomervakantieperiode. De coördinatie van de vakantiepas vindt plaats door Tra-see, een organisatie voor onder meer jeugdwerk in Heerlen.

Het ligt in de bedoeling naast een aanbod van activiteiten in omliggende gemeenten ook een aanbod in Voerendaal te realiseren. Hiervoor zullen plaatselijke bedrijven en organisaties worden benaderd om een aanbod te doen aan de jeugd (mogelijkheid tot bezichtiging etc.).

De kosten van deelname worden geraamd op f 5.000 (€ 2.270) jaarlijks. Hierbij is er van uitgegaan dat de distributie van de passen via de basisscholen plaatsvindt.

Bouwsteen 39: Invoering van de vakantiepas met ingang van 2001

9. Maatschappelijke opvang en begeleiding

Vooral jongeren die te maken krijgen met meerdere problemen binnen het gezin, het onderwijs of de arbeidsmarkt lopen een verhoogd risico probleemgedrag te ontwikkelen⁵⁷. Dit probleemgedrag kan zich naar binnen richten. Dan gaat het vooral om stemmingsstoornissen zoals gevoelens van onmacht, eenzaamheid en suïcidale gedachten. Het kan zich ook naar buiten richten. Dan gaat het om direct waarneembaar gedrag zoals drugsgebruik, vandalisme en criminaliteit. Gebleken is dat een laag zelfbeeld, gebrek aan zelfvertrouwen en psychosociale klachten van jongeren vooral samenhangen met spanningen binnen het gezin.

Diverse problemen binnen het gezin hebben direct invloed op de ontwikkeling van kinderen. Zo is aangetoond dat echtscheiding een negatief effect heeft op het welbevinden van kinderen en op hun schoolprestaties. De gevonden effecten zijn in het algemeen echter gering. Kinderen daarentegen die opgroeien in gezinnen waarvan ouders vaak ruzie hebben, vertonen vaker gedragsproblemen. Landelijk heeft 5% van de scholieren in het voortgezet onderwijs ouders die (heel) vaak ernstig ruzie hebben. Een extreem risico voor probleemgedrag bij jongeren vormen gezinnen waarin één of beide ouders mishandelen.

Binnen de maatschappelijke opvang en begeleiding worden onderscheiden het algemeen maatschappelijk werk en de opvang van dak- en thuislozen. Op deze werkerreinen wordt hierna respectievelijk ingegaan. Tenslotte wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan (bestrijding van) pesten.

9.1 Algemeen maatschappelijk werk

Het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) bevindt zich op het grensvlak van gezondheidszorg en welzijnsbeleid. Doel van het AMW is psychosociale problemen op een methodische wijze aan te pakken. Het AMW wordt gefinancierd door de gemeente.

Het aantal de Voerendaalse jongeren dat een beroep doet op het maatschappelijk werk is redelijk beperkt. Dit laat echter onverlet dat kinderen en jongeren deel uit maken van een gezin. Indien daar b.v. relationele problemen zijn tussen de ouders, hebben ze daar dan ook expliciet mee te maken en wordt hun ontwikkeling hierdoor beïnvloed.

a. Hoofdproblematiek ⁵⁸	Aantallen cliënten per jaar					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Echtscheiding	11	9	16	12	9	9
Relatie partner	38	32	58	34	39	28
Relatie ouder-kind	24	13	21	19	19	25
Multiprobleemgezin	0	1	1	0	2	2
Totaal risicogroep	73	55	96	65	69	64

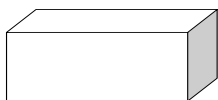
b. leeftijd cliënten	Aantallen cliënten per jaar					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998
-14 jaar	0	3	2	0	1	0
15-19 jaar	7	6	12	9	18	13
Totaal jeugd	7	9	14	9	19	13

⁵⁷ Cahier rapportage jeugd 1997; Sociaal Cultureel Planbureau 1998

⁵⁸ bron: jaarverslagen Stichting Thuiszorg OZL, afdeling Maatschappelijk Werk: gegevens gemeente Voerendaal

Ofschoon, zoals reeds opgemerkt, jongeren in het algemeen niet de primaire cliënten zijn van het maatschappelijk werk, is het maatschappelijk werk bijzonder attent op problemen van jongeren. Waar ernstige problemen worden gesignaleerd wordt dan ook actie ondernomen.

Bouwsteen 40: Speciale aandacht voor problemen van jongeren binnen het Algemeen Maatschappelijk Werk.

9.2 Opvoedingsondersteuning

Uit de inspraak en met name de enquête onder ouders is gebleken dat er bij ouders een duidelijke behoefte blijkt te bestaan aan opvoedingsondersteuning. Deze behoefte blijkt met name te bestaan bij alleenstaande ouders. Gedacht wordt aan ondersteuning in de vorm van een “opvoedwinkel” zoals deze onder meer in Landgraaf is. Dit is een soort inloofunctie met spreekuur waar ouders problemen met de opvoeding van hun kinderen kunnen bespreken met een deskundige, veelal een hierin gespecialiseerd maatschappelijk werker of jeugdwerker. In de praktijk blijkt hiervan veel gebruik te worden gemaakt. Uit landelijke onderzoeken blijkt dat door opvoedingsondersteuning escalatie van problemen met een kind vaak kunnen worden voorkomen doordat ouders op een betere manier met (de problemen van) hun kind(-eren) omgaan.

Wij stellen u voor om een dergelijke voorziening, maar dan op Voerendaalse schaal, bij wijze van een 2-jarig experiment in het leven te roepen. Concreet wordt dan gedacht aan een spreekuur op een nader te bepalen locatie. De aan een dergelijk spreekuur verbonden kosten, uitgaande van wekelijks spreekuur met ingang van 2002 op één locatie worden indicatief als volgt geraamd:

* personeelskosten	f	12.000,--
* huisvestingskosten	f	4.000,--
* overhead en reiskosten	f	4.000,--
Totaal	f	20.000,-- (€ 9.076)

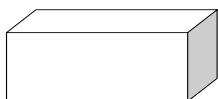

Bouwsteen 41: Aanbod van opvoedingsondersteuning gedurende een experimentele fase van 2 jaar. Op basis van evaluatie besluiten inzake continuering.

9.3 Opvang dak- en thuislozen

Voorzieningen voor crisisopvang, dak- en thuislozenzorg en vrouwenopvang vormen samen de maatschappelijke opvang. In de regio Parkstad Limburg wordt ter zake een gezamenlijk beleid gevoerd. Hoewel de maatschappelijke opvang zich niet expliciet op jongeren richt, blijkt in de praktijk dat een substantieel deel van de cliënten tot deze categorie behoort. Het betreft dan die jongeren die volledig vastgelopen zijn en bijvoorbeeld in Pension Mijnsicht terechtkomen of zelfs geen onderdak meer hebben en een zwervend bestaan leiden.

Intentie van de gezamenlijke gemeenten is dit beleid verder uit te bouwen met als uiteindelijk doel de reïntegratie van deze jongeren in de maatschappij. Het zal overigens duidelijk zijn dat dit een langdurig proces is dat in het algemeen langdurig individuele begeleiding vraagt op een groot aantal gebieden. De jeugdhulpverlening speelt hierbij een belangrijke rol.

Bouwsteen 42: Binnen het kader van maatschappelijke opvang: opvang en begeleiding van jongeren in probleemsituaties.

10. Kunst en cultuur

Op het gebied van kunst en cultuur worden, gericht op jeugdigen, de volgende werkerterreinen onderscheiden:

- Bibliotheken.
- Amateuristische kunstbeoefening (muziek en toneel).
- Projecten kunst en cultuur.

Op deze onderdelen wordt hierna achtereenvolgens ingegaan.

10.1 Bibliotheken

Het openbaar bibliotheekwerk vervult een belangrijke functie voor de Voerendaalse jeugd. Enerzijds in de nieuwe functie als informatiecentrum. Anderzijds voor het daadwerkelijk uitlenen van boeken, hetgeen een bijdrage levert aan de taal- en cognitieve ontwikkeling van de jeugd. Reeds eerder is door de gemeenteraad reeds uitgesproken dat handhaving van de bibliotheekfunctie een belangrijke voorwaarde is voor de levensvatbaarheid van een kern.

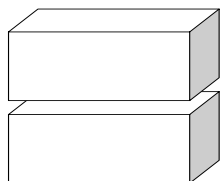
Ongeveer 56,9 % van de jeugd in de gemeente Voerendaal is lid van de Openbare Bibliotheek. Dit percentage verschilt tussen de diverse kernen, zoals blijkt uit onderstaande tabel⁵⁹.

	<i>jeugdeden bibliotheek</i>	<i>aantal jeugdigen 4-17 jaar in kern</i>	<i>% lid van bibliotheek</i>
Voerendaal/Kunrade	911	1.283	71,0%
Klimmen	150	492	30,5%
Ubachsberg	81	235	34,5%
Ransdaal	99	171	57,9%
Totaal	1.241	2.181	56,9%

De laatste jaren is het aantal jeugdeden aanmerkelijk teruggelopen. Ter stimulering van het gebruik van de bibliotheek door jeugdigen heeft het bestuur besloten de contributievrijstelling voor jeugdigen van 14 tot 18 jaar opnieuw in te voeren. Mede hierdoor is de daling in 2000 tot stilstand gekomen.

Het bibliotheekbestuur is verder van plan om in de bibliotheek diverse educatieve en/of culturele activiteiten te organiseren in nauwe samenwerking met de plaatselijke basisscholen. Hierbij wordt onder meer gedacht aan een Internetproject, waarbij de jongeren zelf een site maken over een of meerdere onderwerpen die hen bijzonder aanspreken. Hierdoor kunnen de jongeren tevens kennis maken c.q. ervaring opdoen met het medium Internet.

De besluitvorming inzake het toekennen van een gemeentelijke bijdrage aan dit project zal worden gekoppeld aan de besluitvorming met betrekking tot de herpositionering van het bibliotheekwerk in Limburg. Dit is een gezamenlijk traject van provincie en gemeenten om de functie en diensten van het bibliotheekwerk aan te passen aan de moderne samenleving.

Bouwsteen 43: Handhaving van de bibliotheekfunctie in elke kern, gecombineerd met het aanbieden van Internet.

Bouwsteen 44: Organisatie culturele en educatieve activiteiten door de bibliotheek in samenwerking met de plaatselijke basisscholen.

⁵⁹ Ledenaantallen bibliotheek per 1.1.2001

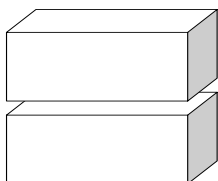

10.2 Amateuristische Kunstbeoefening

Binnen de amateuristische kunstbeoefening zijn in onze gemeente muziekkorpsen, zangkoren en toneelverenigingen actief. Het aantal jeugdleden bij de toneelverenigingen is nagenoeg nihil. Muziekkorpsen (204 Voerendaalse jeugdleden) en zangkoren (64 jeugdleden) en het muziekcollectief (10 jeugdleden) daarentegen hebben wel een substantieel aantal jeugdleden. Bij de muziekkorpsen is dit aantal inclusief de jeugdigen die voorbereidend instrumentaal onderwijs en/of instrumentaal muziekonderwijs volgen.

De verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening worden gesubsidieerd op basis van de normen van de Algemene Subsidieverordening Welzijn en Volksgezondheid. Daarnaast zijn eind 2000 met de muziekkorpsen voor de periode 2001-2005 afspraken gemaakt voor de continuering van de verzorging van muziekonderwijs. Hierbij zijn aanvullende afspraken gemaakt over het aanbieden van Voorbereidend Instrumentaal Onderwijs ook voor niet-leden van de vereniging en over de kwaliteit van het onderwijs incl. toetsing (erkende examens).

Bouwsteen 45: Ondersteuning verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening, met name ten behoeve van jeugdleden.

Bouwsteen 46: Beperkt aanbod van gesubsidieerd muziekonderwijs voor jeugdigen, met name vanuit de verenigingsgebonden invalshoek.

10.3 Projecten kunst en cultuur.

In de gemeentebegroting is jaarlijks een bedrag opgenomen ad f 10.000 (€ 4.538) ten behoeve van projecten op het gebied van kunst en cultuur. Hoewel dit budget niet specifiek bedoeld is voor activiteiten voor jeugdigen kan ook voor deze doelgroep een beroep hierop worden gedaan.

11. Wonen en leefomgeving

11.1 Woonruimte voor jongeren

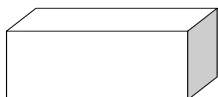
Voor woonruimte zijn jongeren in het algemeen aangewezen op huurwoningen van woningcorporaties. De vraag van jongeren gaat voornamelijk uit naar goedkope huurwoningen, waarbij de laatste jaren een verschuiving van de vraag plaatsvindt:

- van appartementen en eenpersoonseenheden naar een gewone eengezinswoning;
- van huurwoningen naar koopwoningen.

In het Volkshuisvestingsplan⁶⁰ is aangeduid dat de gemeente wil voorkomen dat alleen omwille van het niet beschikbaar zijn van voldoende en geschikte woningen jongeren de gemeente verlaten. Hier toe zijn in overleg met de Woningvereniging Voerendaal de volgende actiepunten (prestatieafspraken) geformuleerd, die jaarlijks worden geëvalueerd

- Behoud van minimaal 150 huurwoningen in de prijsklasse tot fl. 590,- (het prijsniveau van april 1998). Deze woningen zijn overigens niet alleen voor jongerenhuisvesting bestemd.
- Bevorderen dat bij de verkoop van huurwoningen ook jongeren, al dan niet met de inzet van een koopgewenningsbijdrage, in aanmerking komen.
- Vergroten van het inzicht in de vestigings- en in het bijzonder de vertrekmotieven van jongeren door het houden van interviews en een analyse van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Ter zake heeft in 1999 een onderzoek plaatsgevonden⁶¹.

De uit dit onderzoek blijkende tendens van de vertrekmotieven kan als volgt worden samengevat. De woonsituatie vóór vertrek was bijna altijd thuiswonend. De reden die aan het vertrek ten grondslag lag was veelal studie. Opvallend was dat de vertrekkende jongeren vooral (aanstaande) H.B.O.-ers en W.O.-ers waren. De voorkeur van hen ging uit naar het studeren elders (dan de eigen regio, inclusief Maastricht) in Nederland. De conclusie dat de jeugd vooral vertrekt omdat de gemeente Voerendaal niet over voldoende kleine en goedkope huurwoningen beschikt – de reden voor het houden van het onderzoek - wordt derhalve door cijfers niet onderschreven.

Bouwsteen 47: Afspraken tussen gemeente en Woningvereniging Voerendaal voor behoud van betaalbare huurwoningen voor jongeren.

11.2 Openbaar vervoer

De jeugd is in het algemeen mobiel. Enerzijds door gebruikmaking van het openbaar vervoer en anderzijds met eigen vervoer (fiets, brommer). De oudere jeugd is veelal in bezit of kan gebruik maken van een auto. Er bestaat op dit moment dan ook geen aanleiding om specifiek voor de jeugd aanvullend openbaar vervoer in het leven te roepen. Dit laat onverlet dat ook jeugdigen indien zij dat wensen gebruik kunnen maken van de vervoersmogelijkheden van Reisnet Parkstad Limburg⁶².

⁶⁰ Volkshuisvestingsplan 1998-2001; Gemeente Voerendaal; 1998

⁶¹ Onderzoek naar vertrekmotieven van jongeren uit de gemeente, Gemeente Voerendaal, 1999

⁶² Systeem van collectief vraagafhankelijk vervoer in Parkstad Limburg.

12. Openbare orde en veiligheid

Zoals in de inleiding reeds opgemerkt is er in Nederland sprake van een duidelijke toename van jeugdcriminaliteit. Deze criminaliteit is ongelijk gespreid over het land. In het bijzonder in wijken in grote steden met een relatief zwakke sociaal-economische positie is sprake van meer criminaliteit en dus van een relatief hoge onveiligheid. In totaliteit blijkt dat in Nederland jaarlijks zo'n 5% van de inwoners slachtoffer wordt van een geweldsdelict⁶³. Deze delicten worden veelal gepleegd door jongens, waarbij in het algemeen een nauwe samenhang wordt geconstateerd tussen gedragsproblemen en problemen in het gezin en/of school alsmede met alcohol- en drugsgebruik⁶⁴.

Ofschoon de gemeente Voerendaal hier door haar sociaal-economische structuur en plattelandskarakter gunstig tegen afsteekt, valt er de laatste jaren een duidelijke stijging van jeugdcriminaliteit te constateren. Dit uit zich voornamelijk in vandalisme. Genoemd worden vernielingen van speeltoestellen in diverse speeltuinen, banken, prullenbakken en de overlast van jongeren in het nieuwe kernplan.

De verwachting is dat de bovenstaande ontwikkeling de komende jaren verder zal doorzetten. Om een en ander beheersbaar te houden is het noodzakelijk om, op Voerendaalse schaal, zowel preventieve activiteiten te organiseren als repressief de nodige maatregelen te treffen.

12.1 Preventief beleid

12.1.1 Algemeen

Uit onderzoek⁶⁵ is gebleken dat een beleid gericht op de preventie van jeugdcriminaliteit, misbruik van alcohol en drugs en geweld mogelijk is, indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Een van die voorwaarden is dat men risicofactoren die het sterkst met latere criminaliteitsproblemen samenhangen met enige zekerheid kan bepalen. In de praktijk is dit mogelijk gebleken, zij het dat die voorspellingen altijd op groepen betrekking hebben en niet op individuen. Bovendien kunnen voorspellingen voor menselijk gedrag nooit zekerheid geven: het gaat altijd om waarschijnlijke uitkomsten. Als risicofactoren worden genoemd:

- *Risico's gelegen in het kind zelf.*
Genoemd worden een laag geboortegewicht, een laag IQ, extraversie, grote impulsiviteit en sterke prikkelbaarheid. Daarnaast vormen slechte schoolprestaties, herhaald blijven zitten, een hekel hebben aan school, spijbelen en voortijdig schoolverlaten belangrijke voorspellers van later crimineel gedrag.
- *Risicofactoren in het gezin.*
Dit betreft voornamelijk werkloosheid, uitkeringsafhankelijkheid, armoede, eenouderschap, gebrekkig toezicht en controle, inconsistente discipline, harde fysieke disciplineringsmethoden, emotionele afwijzing van het kind, alcoholmisbruik, veel gezinsconflicten en gezinsgeweld.
- *Risicofactoren in de omgeving.*
Genoemd worden een buurt met veel problemen door vervuiling, vandalisme, criminaliteit, drugs-dealen, drugs- en alcoholmisbruik, slechte huisvesting e.d.

Geen van deze factoren kan, op zich zelf, latere negatieve ontwikkelingen voorspellen. Alleen als er meerdere factoren gelijktijdig in het spel zijn is er sprake van een verhoogd risico voor het optreden van ernstige criminaliteit en problemen met gezondheid en welzijn.

Naast risicofactoren zijn er ook beschermende factoren, waaronder individuele kenmerken (hoog IQ, flexibiliteit, positieve sociale instelling), sociale bindingen en sociale steun.

⁶³ Politie monitoring Bevolking, Intomart 1998; Jaarboek Preventie Jeugd Sancties 1999, Ministerie van Justitie

⁶⁴ de Haan W., Jeugd en Geweld: een interdisciplinair perspectief, Assen, 1999

⁶⁵ Jeugd en gezin, preventie vanuit een justitieel perspectief; Ministerie van Justitie 1997

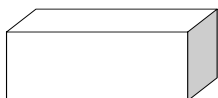
Gebleken is dat preventieve- en interventieprogramma's op jonge leeftijd vele malen effectiever zijn in het voorkomen van criminaliteit dan programma's die pas op latere leeftijd worden uitgevoerd. Hierbij is het van belang dat problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en door activiteiten in nauwe samenwerking tussen organisaties worden uitgevoerd.

12.1.2 Bureau Halt

Jongeren van 12-18 jaar die voor het eerst worden opgepakt wegens vandalisme, winkeldiefstal of andere kleine delicten worden doorverwezen naar het Bureau Halt. Hier wordt betrokkene gewezen op de verplichting om de veroorzaakte schade geheel c.q. gedeeltelijk te vergoeden. Verder moet de jongere herstelwerkzaamheden verrichten ten behoeve van de benadeelde. Wanneer de jongere aan het halt-traject medewerking verleent, vindt geen justitiële afhandeling plaats. Bij recidive vindt geen halt-afhandeling meer plaats. Het afgelopen jaar volgden 12 Voerendaalse jongeren een halt-traject⁶⁶. Het merendeel van de betrokken jongeren betreft jongens.

In regionaal verband worden extra gelden vrij gemaakt voor de intensivering van preventieve en voorlichtingsactiviteiten, in het bijzonder gericht op scholen. Deze activiteiten worden geïntegreerd in het zogenaamde schooladoptieplan. Hierop wordt verderop in deze nota teruggekomen.

Een nieuw project van de bureaus Halt is de zogenaamde "stop-reactie". Dit is een maatregel voor kinderen jonger dan 12 jaar die voor de eerste keer een licht delict plegen. Deze actie dient te worden gezien als een opvoedingsondersteunende maatregel. De aanmelding voor deze activiteit verloopt via de kinderscherming. Het project loopt vooralsnog tot medio 2001. Op basis van een evaluatie zal een door het Ministerie van Justitie een besluit worden genomen over eventuele continuering.

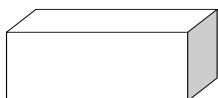

Bouwsteen 48: Continuering halt-project in combinatie met intensivering preventieve activiteiten.

12.1.3 Schooladoptieplan

Het schooladoptieplan houdt in dat elke basisschool in de gemeente wordt geadopteerd door een politiefunctionaris. Deze geeft les/voorlichting aan de hoogste groepen van de basisschool over onder meer vandalisme, gevaren van vuurwerk, alcohol en drugs, discriminatie, racisme etc.

Ervaringen op andere plaatsen laten zien dat dit plan in het algemeen een positief effect heeft. Naar onze mening is het dan ook verstandig om dit project in te voeren voor de hoogste klas van de plaatselijke basisscholen. De kosten hiervan bedragen op jaarbasis f 8.400 (€ 3.812). Met ingang van het schooljaar 2001-2002 wordt gestart met de groepen 7 van de plaatselijke basisscholen. Vanaf het schooljaar 2002-2003 volgen de groepen 8.

Bouwsteen 49: Deelname aan schooladoptieplan voor de groepen 7 en 8 van de plaatselijke basisscholen.

12.2 Curatief beleid

12.2.1 Politie

De politie is de centrale instantie voor de handhaving van openbare orde en veiligheid. Zij voert taken uit op zowel het gebied van de openbare orde als het gebied van strafrechtelijke zaken. De burgemeester is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde in de gemeente.

⁶⁶ Bron: informatiebulletins bureau halt 2000-2001

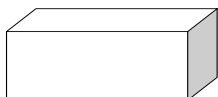

Het zijn met name de gebiedsgebonden politiefunctionarissen die te maken krijgen met jeugdigen. De politie richt zich voor wat betreft jeugdigen op de volgende zaken:

- a. Verkeer (verkeersongevallen waarbij jongeren betrokken zijn; alcoholgebruik door jongeren in het verkeer).
- b. Criminaliteit (kleine criminaliteit, geweldscriminaliteit, drugsdelicten, zedendelicten waarvan jongeren het slachtoffer zijn).
- c. Openbare orde (overlast en baldadigheid, handhaving openbare orde bij evenementen).
- d. bemiddeling (slachtofferhulp, bemiddeling bij conflicten waarbij jongeren zijn betrokken).

Naast het bovenstaande heeft de politie een belangrijke taak op het gebied van preventie. Enerzijds door het onderhouden van contacten met (groepen) jongeren en ze op een open wijze aanspreken op hun gedrag. Anderzijds door haar aanwezigheid wanneer er een reëel gevaar bestaat dat groepen jongeren zich misdragen c.q. met elkaar in conflict dreigen te komen.

Binnen dit gebied wordt een belangrijke taak toebedacht aan de gebiedsgebonden politiefunctionaris. Een goed contact tussen deze functionaris en alle andere betrokkenen is van essentieel belang om overlastproblemen beheersbaar te houden.

Bouwsteen 50: Regelmatig en gestructureerd overleg tussen gemeente en politie over zaken c.q. problemen die zich met betrekking tot jeugd voordoen. Hierbij aansluiten aan bestaande overleg tussen burgemeester en politiechef.

13. Participatie

Zoals bij de beleidsuitgangspunten en randvoorwaarden in hoofdstuk 3 reeds aangegeven, is het van essentieel belang om jongeren uitdrukkelijk te betrekken bij het gemeentelijk jeugdbeleid. Geconstateerd moet worden dat jongeren veelal worden gezien als een moeilijk bereikbare groep. Ze worden vaak niet serieus genomen en niet vanuit een positieve grondhouding benaderd.

Jeugdparticipatie bestaat uit de volgende onderdelen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn:

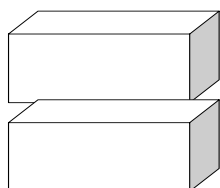
- *Informatievoorziening aan jongeren.*
Om jongeren te betrekken bij het gemeentelijk jeugdbeleid, moeten zij weten wat er in de gemeente gebeurt op het gebied van jeugdbeleid. Daarom hebben ze informatie nodig over beleidsvoornemens van het gemeentebestuur, over werkwijzen, over financiering van activiteiten voor jongeren e.d.
- *Participatie van jongeren.*
Om de betrokkenheid van jongeren bij de politiek te vergroten en om na te gaan of plannen en voornemens van de gemeente aansluiten op behoeften van de jongeren, worden zij om hun mening gevraagd. Daarnaast is het geven van medezeggenschap in het proces van beleidsvoorbereiding en besluitvorming van groot belang.

13.1 Informatievoorziening

Jongeren blijken in de praktijk vaak bemoeilijk bereikbaar te zijn voor informatie. Huis-aan-huis bladen en andere algemene publicaties worden in het algemeen niet door jongeren gelezen. Informatie die de gemeente aan de jongeren wil geven moet dus via media waar de jongeren veel gebruik van maken en op directe, aansprekende, manier. Genoemd worden:

- Na vaststelling van de nota jeugdbeleid uitgifte van een speciale editie van het gemeentelijk informatiebulletin.
- Aandacht voor jongerenzaken in het gemeentelijk infobulletin. Dit om eventuele vooroordelen van andere inwoners over jeugd weg te nemen. Dit impliceert dus niet alleen info verschaffen bij problemen, maar met name ook de inwoners informeren over “hoe goed het gaat”;
- Internetsite voor de Voerendaalse jeugd met voor jongeren relevante info en mogelijkheid via dit medium vragen te stellen c.q. te met de gemeente te communiceren.

Verder zijn de Voerendaalse jongeren nauw betrokken bij de voorbereiding van deze nota.

Bouwsteen 51: Eenmalige uitgifte van speciale jeugdeditie van infobulletin, gevolgd door regelmatige jeugdrubriek in dit blad.

Bouwsteen 52: Interactieve gemeentelijke internetsite voor Voerendaalse jeugd.

13.2 Jeugdparticipatie

Wij achten het van groot belang de jeugd zoveel mogelijk te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van het jeugdbeleid. Hierbij kan gekozen worden voor een vaste structuur in de vorm van een jeugdpanel of jeugdraad of voor een lossere structuur waarbij ad-hoc betrokken jongeren geraadpleegd en ingeschakeld worden. In dit kader merken wij het volgende op.

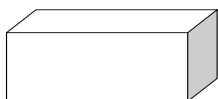
In het door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport georganiseerde Nationale Jeugddebate⁶⁷ is een motie aangenomen die pleit voor het op initiatief van jeugdigen instellen van jeugdraden op onder meer gemeentelijk niveau. De staatssecretaris heeft aan deze motie gevolg gegeven door de gemeenten te verzoeken specifiek aandacht te schenken aan jeugdparticipatie⁶⁸.

Instelling van een jeugdraad

Hierbij kan worden gedacht aan een informeel advieslichaam vergelijkbaar met de seniorenraad, dat als taak heeft om te adviseren om gemeentelijke plannen en voornemens te bekijken. Ook kan met deze groep over relevante zaken van gedachten worden gewisseld. Een dergelijk forum zal veel begeleiding nodig hebben. Verder zijn de wensen en knelpunten die jongeren ervaren zeer divers. Zeker bij concrete locatie- en doelgroepgebonden zaken is het voor een jeugdraad dan ook moeilijk om als vertegenwoordiger van de jeugd op te treden. In de praktijk blijkt dat jeugdraden voornamelijk bestaan uit jongeren van 16-25 jaar. Dit is een groep met specifieke eigen belangen en interesses, die niet de gehele doelgroep vertegenwoordigt. Verder blijkt het een jeugdraad om goed te kunnen functioneren nodig om professioneel te worden begeleid, waardoor een jeugdraad in de gegeven Voerendaalse situatie een dure manier wordt om een beperkte groep jongeren bij het beleid te betrekken.

Ad-hoc betrekken van jongeren

Voordeel hiervan is dat jongeren worden betrokken worden bij zaken waar ze zelf direct belang bij hebben. Gedacht kan worden aan realisatie van hangplekken, speelterreinen e.d. Naar onze mening verdient het in de Voerendaalse situatie de voorkeur om voor dit alternatief te kiezen.

Bouwsteen 53: Betrekken van de jeugd bij voorbereiding en uitvoering van jeugdbeleid, waar mogelijk ad-hoc en op projectbasis.

⁶⁷ Nationaal Jeugddebate op 22 maart 1999

⁶⁸ Brief van de Staatssecretaris van VWS inzake jeugdbeleid; kenmerk DJB/APJB-992116, Den Haag, 16 juli 1999

14. Resumé

14.1 Resumé bouwstenen

Onderstaand in het kort een overzicht van de in deze nota opgenomen bouwstenen voor een integraal gemeentelijk jeugdbeleid en de geplande uitvoeringstermijn.

Bouwsteen	Uitvoeringstermijn
1. Continueren en verdieping monitoring jeugdigen door de GGD toegespitst op de Voerendaalse situatie.	doorlopend
2. In regionaal verband continueren preventieprojecten GGD op scholen voor voortgezet onderwijs.	doorlopend
3. In regionaal verband medewerking verlenen aan de implementatie van het Bureau Jeugdzorg als centraal loket voor de jeugdzorg.	vanaf 2001
4. Verbeteren van de afstemming en samenwerking tussen jeugdzorg en lokale initiatieven voor jeugdbeleid.	vanaf 2002
5. Continueren van een aanbod van preventie- en voorlichtingsactiviteiten op het gebied van roken, alcohol en drugs voor het voortgezet onderwijs en, als uitbreiding hiervan, aan lokaal jeugdwerk.	doorlopend
6. Beschikbaarheid van dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.	doorlopend
7. Beschikbaarheid van voldoende goed bereikbare buitenschoolse opvang ten behoeve van alle kernen.	doorlopend
8. Aanbod van buitenschoolse opvang zoveel mogelijk koppelen aan basisscholen.	vanaf 2001
9. Stimuleren van samenwerking tussen kinderopvang, basisscholen en sociaal culturele verenigingen.	vanaf 2002
10. Realisatie van een gecombineerde huisvesting voor peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang in Klimmen, gekoppeld aan de Basisschool Ummer Clumme.	2001
11. Gezamenlijke nieuwe multifunctionele huisvesting van basisschool, peuterspeelzaal, dagopvang en buitenschoolse opvang in de kern Voerendaal/Kunrade.	2003-2004
12. Herziening subsidienorm ten behoeve van de plaatselijke peuterspeelzalen.	2001
13. Bij nieuwbouw c.q. herhuisvesting van basisscholen overige activiteiten voor jeugdigen zoveel mogelijk in de school integreren.	2003-2004
14. Initiëren van structurele samenwerking tussen zorginstanties die met jongeren tot 6 jaar werken om zodoende ontwikkelingsproblemen tijdig te signaleren en achterstanden te bestrijden.	vanaf 2002
15. Adequate huisvesting voor scholen voor primair onderwijs waarbij verantwoordelijkheden voor de huisvesting zoveel mogelijk worden doorgedecentraliseerd naar de schoolbesturen.	2001 e.v.
16. Participeren in regionale leerplichtadministratie om zodoende schoolverzuim tijdig te signaleren.	doorlopend
17. Tijdige actie bij signalering schoolverzuim c.q. –uitval om zodoende betrokkene weer terug op school dan wel in een ander traject te krijgen.	doorlopend
18. In overleg met schoolbesturen en de onderwijs begeleidings dienst komen tot een vraaggestuurd aanbod van onderwijsbegeleiding.	vanaf 2002
19. Verhoging van het budget onderwijsbegeleiding van 90% tot 100% van het niveau sobere dienstverlening, waarbij de toe te voegen 10% wordt ingezet voor specifieke problemen en/of projecten.	vanaf 2001
20. Plaatsing van niet-Nederlandstalige leerlingen bij instroom in de opvangklas of de internationale schakelklas.	vanaf 2001

Bouwsteen	Uitvoeringstermijn
21. Integratie van het "project pesten" in het basisonderwijs.	vanaf 2002
22. Jongerenbanen in het kader van de Wet Inschakeling Werkzoekenden ten behoeve van werkloze jongeren tot en met 23 jaar.	doorlopend
23. Trajectbegeleiding voor werkloze jongeren met als einddoel instroming in de reguliere arbeidsmarkt.	doorlopend
24. Toepassing van het gemeentelijk minimabeleid ten behoeve van jongeren conform de daarvoor vastgestelde kaders.	doorlopend
25. Realisatie c.q. instandhouding van tenminste één speelterrein in elke kern voor de jeugd tot ± 12 jaar, waarbij het beheer plaatsvindt door een (buurt-) vereniging.	doorlopend
26. Aanleg van een speelterrein in Overheek.	2002
27. Realisatie van een speelvoorziening op het Dorpsplein in Ransdaal.	2002
28. Herinrichting van het speelterrein a/d Wachtendonkstraat in Voerendaal.	2002
29. Aanleg van een trapveldje op het Bautseplein.	2001
30. Realisatie (en instandhouding) van ontmoetingsplekken in kernen. a. Kunrade b. Voerendaal c. Ransdaal d. Klimmen e. Ubachsberg	2002 2002 2002 2003 2004
31. Continuering financiële ondersteuning plaatselijke verenigingen die met jeugd werken op basis van de Algemene Subsidieverordening Welzijn en Volksgezondheid.	doorlopend
32. Inhoudelijke ondersteuning van vrijwilligers die met jeugd werken door het aanbieden van een cursus "werken met jeugd".	vanaf 2001
33. Extra financiële ondersteuning van instuifactiviteiten voor de oudere jeugd.	vanaf 2001
34. Structureel overleg tussen jeugdorganisaties, politie en gemeente.	vanaf 2002
35. Beschikbaarheid van sportaccommodaties in de diverse kernen.	doorlopend
36. Financiële ondersteuning van sportverenigingen.	doorlopend
37. Continuering schoolsportolympiade Voerendaal.	doorlopend
38. Facilitaire ondersteuning van activiteiten in kader van de straatspeeldag.	doorlopend
39. Invoering van de vakantiepas.	vanaf 2001
40. Speciale aandacht voor problemen van jongeren binnen het Algemeen Maatschappelijk Werk.	doorlopend
41. Aanbod van opvoedingsondersteuning gedurende een experimentele fase van 2 jaar. Op basis van evaluatie besluiten inzake continuering.	2002-2003
42. Binnen het kader van maatschappelijke opvang begeleiding van jongeren in probleemsituaties.	doorlopend
43. Handhaving van de bibliotheekfunctie in elke kern, gecombineerd met het aanbieden van Internet.	doorlopend
44. Organisatie culturele en educatieve activiteiten door de bibliotheek in samenwerking met de plaatselijke basisscholen.	vanaf 2002
45. Ondersteuning verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening, in het bijzonder ten behoeve van jeugdleden.	doorlopend
46. Beperkt aanbod van gesubsidieerd muziekonderwijs voor jeugdigen, met name vanuit de verenigingsgebonden invalshoek.	2001-2005
47. Afspraken tussen gemeente en Woningvereniging Voerendaal voor behoud van betaalbare huurwoningen voor jongeren.	doorlopend
48. Continuering halt-project in combinatie met intensivering preventieve activiteiten.	doorlopend
49. Deelname aan schooladoptieplan voor de groepen 7 en 8 van de plaatselijke basisscholen. a. groepen 7 b. groepen 8	vanaf 2001 vanaf 2002
50. Regelmatig en gestructureerd overleg tussen gemeente en politie over zaken c.q. problemen die zich met betrekking tot jeugd voordoen.	doorlopend

Bouwsteen	Uitvoeringstermijn
51. Eenmalige uitgifte van speciale jeugdeditie van infobulletin, gevolgd door regelmatige jeugdrubriek in dit blad.	2001
52. Interactieve gemeentelijke internetsite voor Voerendaalse jeugd.	vanaf 2002
53. Betrekken van de jeugd bij voorbereiding en uitvoering van jeugdbeleid, waar mogelijk ad-hoc en op projectbasis.	doorlopend

14.2 Kostenoverzicht

14.2.1 Investerings

	2001		2002		2003		2004	
	f	€	f	€	f	€	f	€
Ontmoetingsplek Voerendaal			60.000	27.227			55.000	24.958
Ontmoetingsplek Ubachsberg					60.000	27.227		
Ontmoetingsplek Klimmen			20.000	5.576				
Ontmoetingsplek Ransdaal			60.000	27.227				
Ontmoetingsplek Kunrade								
Trapveldje Kunrade	15.000	6.806						
Subtotaal	76.000	34.033	140.000	60.030			60.030	55.000
Speelterrein Lindelauf *)			40.000	18.151			18.151	
Speelterrein Ransdaal **)			50.000	22.689			22.689	
Totaal	76.000	34.033	230.000	104.369			104.369	55.000

*) dekking uit welzijnsfonds

**) dekking uit hiervoor in het verleden gereserveerd bedrag.

14.2.2 Jaarlijkse lasten

Op basis van de bovenstaande investeringen en de andere in deze nota voorgestelde activiteiten worden de jaarlijkse lasten als volgt berekend:

Bouwsteen	2001		2002		2003		2004		2005	
	f	€	f	€	f	€	f	€	f	€
12. Subsidie peuterspeelzalen	4.500	2.042	4.500	2.042	4.500	2.042	4.500	2.042	4.500	2.042
19. Verhoging budget OBD	16.860	7.651	16.860	7.651	16.860	7.651	16.860	7.651	16.860	7.651
20. Opvangklas	12.000	5.445	12.000	5.445	12.000	5.445	12.000	5.445	12.000	5.445
29. Trapveld Kunrade			3.561	1.616	3.561	1.616	3.561	1.616	3.561	1.616
30. Ontmoetingsplekken:										
- Voerendaal	0	0	0	0	11.711	5.314	11.711	5.314	11.711	5.314
- Ubachsberg	0	0	0	0	0	0	0	0	10.345	4.694
- Klimmen	0	0	0	0	0	0	11.711	5.314	11.711	5.314
- Ransdaal	0	0	0	0	5.576	2.530	5.576	2.530	5.576	2.530
- Kunrade	0	0	0	0	11.711	5.314	11.711	5.314	11.711	5.314
32. Cursus werken met jeugd	8.000	3.630	8.000	3.630	8.000	3.630	8.000	3.630	8.000	3.630
33. Hoger subsidie jeugdwerk	6.000	2.723	6.000	2.723	6.000	2.723	6.000	2.723	6.000	2.723
39. Vakantiepas	5.000	2.269	5.000	2.269	5.000	2.269	5.000	2.269	5.000	2.269
41. Opvoedingsondersteuning	0	0	20.000	9.076	20.000	9.076	0	0	0	0
49. Schooladoptieplan	4.200	1.906	8.400	3.812	8.400	3.812	8.400	3.812	8.400	3.812
Totale kosten	56.560	25.666	84.321	38.264	113.319	51.422	105.030	47.660	115.375	52.355
Begroting 2001-2004	60.740	27.563	72.451	32.877	84.162	38.191	96.015	43.570	96.015	43.570
Meer/minder kosten (f)	-/- 4.180	-/- 1.897	11.870	5.387	29.157	13.231	9.015	4.090	19.360	8.785

14.3 Evaluatie

Uiteraard zullen de diverse activiteiten regelmatig tussentijds worden geëvalueerd en zonodig bijgesteld. Een algemene evaluatie van de nota integraal jeugdbeleid is voorzien over 5 jaar.